

BULETIN TRIMESTRIAL

Trimestrul III 2009

ISSN 1842 - 6905

NOTĂ

Redactarea buletinului trimestrial a fost finalizată la data de 12 noiembrie 2009.

Datele statistice provin de la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, Banca Națională a României și Institutul Național de Statistică.

Redactarea buletinului a fost realizată după cum urmează:

- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, capitolele 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10 și anexele 1 și 2*
- Centrul de Cercetări Financiare și Monetare "Victor Slăvescu", unitate componentă a Institutului Național de Cercetări Economice din cadrul Academiei Române, capitolele 3, 4, 11 și 12.*

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

*Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
Strada Negru Vodă nr. 3, corp A3, et. 2, sector 3, cod 030774, București
tel: 0314.232.804; fax: 0314.232.800
e-mail: office@fgdb.ro
www.fgdb.ro*

CUPRINS

1.	Evoluții legislative, reglementări.....	5
2.	Instituțiile de credit participante la schema de garantare a depozitelor	7
3.	Contextul economic mondial	9
4.	Efectele crizei financiare și politica monetară	18
4.1.	Politica monetară	18
4.2.	Piețe financiare și evoluții monetare	21
4.2.1.	Ratele dobânzilor	21
4.2.2.	Cursul de schimb și fluxurile de capital	23
4.2.3.	Moneda și creditul	25
5.	Structura și evoluția depozitelor în sistemul bancar	28
5.1.	Depozitele din sistemul bancar	28
5.1.1.	Numărul total de titulari de depozite	28
5.1.2.	Valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar	29
5.1.2.1.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice.....	30
5.1.2.2.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice.....	31
5.2.	Depozitele la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului	32
5.2.1.	Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond	32
5.2.2.	Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond.....	32
5.2.2.1.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice.....	33
5.2.2.2.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice.....	34
6.	Depozitele garantate	36
6.1.	Numărul titularilor de depozite garantate	36
6.2.	Valoarea depozitelor garantate	37
6.2.1.	Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor fizice	40
6.2.2.	Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor juridice	41

7.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora.....	43
7.1.	Distribuția numărului deponenților garantați persoane fizice	43
7.2.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora	43
8.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora.....	45
8.1.	Distribuția numărului deponenților garantați persoane juridice	45
8.2.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora	45
9.	Valoarea depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari	47
10.	Valoarea medie și gradul de concentrare a depozitelor	49
10.1.	Valoarea medie a depozitelor	49
10.2.	Valoarea medie a depozitelor garantate	49
10.3.	Gradul de concentrare a numărului de titulari de depozite garantate	50
10.4.	Gradul de concentrare a valorii depozitelor garantate	50
11.	Factorii de influență asupra economisirii	51
11.1.	Inflația	51
11.2.	Rata medie nominală a dobânzii bancare pasive	53
11.3.	Produsul Intern Brut	57
11.4.	Economisirea totală	58
11.5.	Creditul bancar neguvernamental	59
11.6.	Veniturile populației	61
12.	Concluzii	64
	Anexa 1 – Lista instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor la 30 septembrie 2009	66
	Anexa 2 – Lista depozitelor negarantate	67

1. Evoluții legislative, reglementări

Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, înființat ca persoană juridică de drept public, își desfășoară activitatea în baza Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiind singura instituție de garantare a depozitelor din România și o componentă importantă a sistemului de asigurare a stabilității financiare.

La momentul apariției Fondului exista deja un cadru legal general cu privire la necesitatea înființării schemelor de garantare a depozitelor, respectiv Directiva 94/19/EC a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene (UE) din 30 mai 1994 privind schemele de garantare a depozitelor, ale cărei cerințe au fost avute în vedere la stabilirea cadrului legal al schemei de garantare a depozitelor din România.

Pentru a face față noilor condiții de pe piețele financiare externe, afectate pe rând de turbulențele financiare propagate din SUA, legislația europeană referitoare la garantarea depozitelor a suferit modificări importante care s-au concretizat prin apariția, în luna martie anul acesta, a Directivei 2009/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene pentru modificarea Directivei 94/19/CE, în ceea ce privește plafonul de garantare și termenul de plată a compensațiilor.

Urmare a adoptării Directivei 2009/14/CE, au fost transpuse în legislația Fondului prevederile acestui act normativ european prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2009 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996, care a intrat în vigoare începând cu data de 30 iunie 2009.

Principalele modificări aduse de Ordonanța de urgență nr. 80/2009 se referă la majorarea plafonului de garantare la 50.000 euro/deponent, începând cu 30 iunie a.c., și pentru depozitele garantate ale persoanelor juridice, precum și la stabilirea termenului de începere a plății compensațiilor la 3 luni de la data la care depozitele devin indisponibile, prevedere aplicabilă până la 31 decembrie 2010, dată de la care termenul se reduce la cel mult 20 de zile lucrătoare.

Modificarea legii de funcționare a Fondului, prin Ordonanța mai sus amintită, a atras după sine emiterea în cursul trimestrului III 2009 a două regulamente proprii ale Fondului, precum și a unui Ordin al Ministerului Finanțelor Publice.

În vederea desfășurării în condiții corespunzătoare a plății compensațiilor, noile prevederi ale legii de funcționare a Fondului stipulează că, în situații excepționale în care resursele financiare ale Fondului sunt insuficiente pentru acoperirea plății compensațiilor, Guvernul va pune la dispoziția Fondului sumele necesare, sub formă de împrumut, în termen de maximum 15 zile lucrătoare de la solicitarea lor de către Fond.

În aplicarea acestei prevederi, Ministerul Finanțelor Publice a emis la 20 august a.c. Ordinul nr. 2531 privind Procedura de solicitare și punere la dispoziția Fondului de garantare a

depozitelor în sistemul bancar a unui împrumut din veniturile din privatizare, în situații excepționale în care resursele financiare ale Fondului sunt insuficiente pentru acoperirea plății compensațiilor aferente depozitelor garantate.

În vederea asigurării condițiilor necesare începerii plății compensațiilor într-un termen cât mai scurt, instituțiile de credit participante la Fond sunt obligate să dispună de sisteme informatice adecvate, care să asigure existența în permanență a unei evidențe complete și exacte cuprinzând toate informațiile necesare întocmirii listei compensațiilor de plătit în cazul indisponibilizării depozitelor și în plus să raporteze periodic Fondului datele respective.

În acest scop Fondul a emis Regulamentul nr. 3/2009 privind transmiterea către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar a situației deponenților garantați care stabilește cadrul general pentru organizarea activității cu privire la transmiterea către Fond, de către instituțiile de credit participante, a datelor aferente deponenților garantați, definind structura listelor pe care instituțiile de credit vor trebui să le poată întocmi în orice zi, precum și modalitatea de transmitere către Fond a acestor liste în vederea verificării corectitudinii modului de întocmire a acestora.

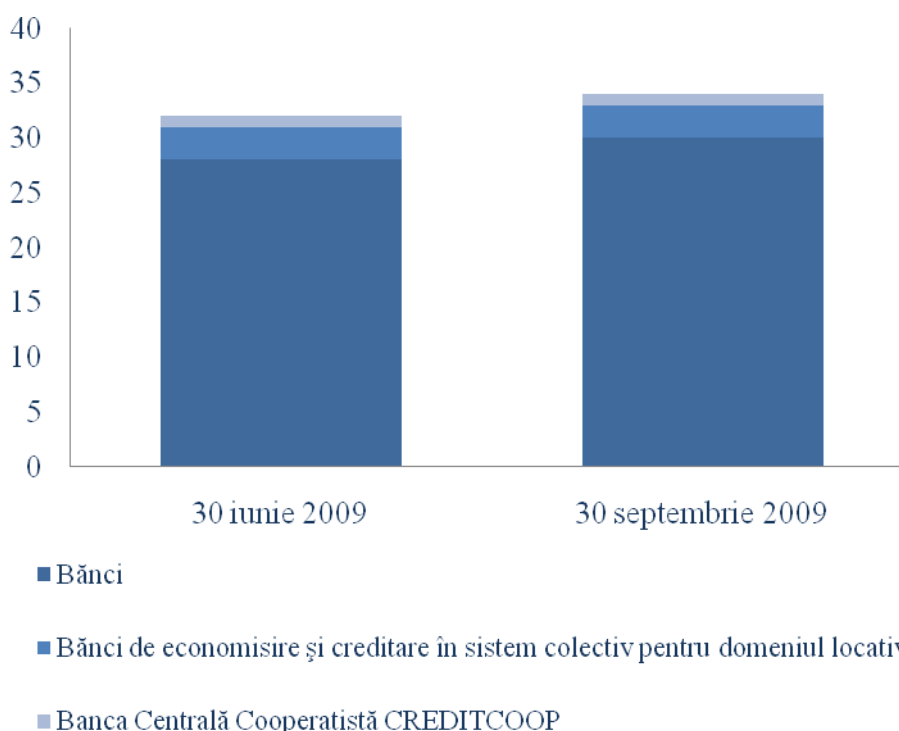
De asemenea, tot în cursul lunii august, Fondul a emis și Regulamentul 4/2009 privind participarea la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit autorizate în alte state membre, regulament care stabilește procedura prin care sucursalele în cauză pot deveni participante la schema de garantare a depozitelor din România, pentru diferențele de plafon și/sau arie de garantare față de cele oferite de schema din garantare din țara de origine.

2. Instituțiile de credit participante la schema de garantare a depozitelor

Participarea la schema de garantare a depozitelor din România este obligatorie pentru toate instituțiile de credit autorizate de către Banca Națională a României să primească depozite de la public. În calitate de instituții de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor, acestea trebuie să participe la constituirea resurselor financiare ale Fondului prin plata de contribuții.

Începând cu 1 ianuarie 2007, sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine cu sediul în celelalte state membre ale Uniunii Europene au ieșit din schema de garantare a Fondului, ca urmare a faptului că depozitele persoanelor fizice și persoanelor juridice la aceste sucursale sunt garantate de schema de garantare din țara în care își are sediul instituția de credit mamă. Astfel, având în vedere că în prezent în România funcționează doar sucursale ale instituțiilor de credit din Uniunea Europeană, la Fond participă actualmente numai instituții de credit persoane juridice române.

Grafic 1.1. Evoluția numărului instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor

La data de 30 septembrie 2009, la Fond participau 34 de instituții de credit¹, persoane juridice române, din care: 30 de bănci, 3 bănci de economisire și creditare în sistem colectiv pentru domeniul locativ și o organizație cooperatistă de credit, reprezentată prin Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP (casa centrală și cooperativele de credit afiliate).

¹ Anexa nr. 1- Lista instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor la 30 septembrie 2009

Comparativ cu trimestrul al II-lea, numărul instituțiilor de credit participante la Fond a crescut de la 32 la 34 ca urmare a autorizării de către Banca Națională a României a două noi bănci, respectiv GE GARANTI BANK S.A. și Banca Comercială Feroviara S.A.

3. Contextul economic mondial

I. Pe plan mondial, condițiile financiare au început să se destindă, iar planurile de relansare au început să producă efecte. Comerțul internațional care a contribuit la propagarea recesiunii a început să joace rolul de motor al relansării.

Cu toate acestea, numeroase lucrări recente - cele publicate de Fondului Monetar Internațional, de exemplu - arată că pe termen lung, criza financiară va lăsa răni adânci: datoria publică la un nivel nesustenabil, pierderi de producție înregistrate în anii de recesiune care nu se pot recupera, un sistem financiar mult mai reglementat, etc. Odată trecut șocul crizei și revenirea de care acesta este urmat, productivitatea urmează în general o traiectorie de creștere paralelă cu cea cunoscută înainte, dar la un nivel inferior.

Motivele acestei situații sunt multiple. Criza bulversează ierarhia sectoarelor, iar reorientările profesionale se traduc printr-un timp de căutare mai lung între locul de muncă pierdut și cel nou câștigat, în medie deci, printr-o rată a șomajului mai înaltă. De asemenea, se amplifică falimentele întreprinderilor, iar cele care supraviețuiesc își reduc investițiile, reducând astfel stocul de capital disponibil. În fine, contracția sectorului financiar face ca un angajat al acestui sector care găsește o muncă în altă parte să aibă o utilitate socială mai mare, dar cu siguranță o productivitate mai slabă, într-o primă etapă, cel puțin. În ansamblu, criza financiară duce la o scădere a Produsului Intern Brut (PIB) de circa 5% sau mai mult.

O asemenea treaptă pe scara istoriei nu are fără îndoială prea multe consecințe pentru o economie în creștere rapidă: pentru o țară emergentă, adesea asta nu înseamnă decât câteva luni pierdute. Dar pentru economiile avansate din Europa, 5% înseamnă un regres de doi sau trei ani, însoțit de o scădere a încasărilor fiscale, o „gaură” în buget, austeritate obligatorie, conflicte în materie de repartizare a „poverii fiscale” și, în fine, riscul unui cerc vicios de stagnare.

Având în vedere dimensiunea și starea sectorului financiar, criza se manifestă diferit în țările dezvoltate, fiind mai serioasă în Marea Britanie decât în Franța, unde recesiunea se pare că a fost mai scurtă și mai puțin pronunțată. Ea are toate șansele să fie deosebit de severă în Spania, unde creșterea se baza pe recurgerea la imigranți.

Dar nici reacțiile de așteptat nu sunt aceleași. Țările europene țin minte greșelile trecutului: de la mijlocul anilor 1970, toate șocurile suferite de economiile lor s-au tradus mai mult sau mai puțin printr-o „temperare” a perspectivelor, în general, fără ca politicile economice să o fi anticipat. În acest sens, au continuat și în această perioadă să fie adoptate decizii specifice perioadelor de constrângeri, economice și sociale.

SUA, care nu a cunoscut aceleași traumatisme, se află într-o cu totul altă stare de spirit. Prognozele nu admit într-o creștere permanentă a șomajului și se așteaptă o relansare care să repună economia pe traiectoria sa anterioară.

SUA ar trebui să accepte să tragă învățăminte din experiența internațională, în vreme ce țările europene ar trebui să facă din pesimismul lor o pârgie de acțiune, mai degrabă decât un motiv de melancolie.

II. Economia UE arată semne clare de redresare și pare să tindă către creștere în a doua jumătate a anului 2009. La mijlocul lunii noiembrie urmează a fi date publicității cifrele referitoare la evoluția Produsului Intern Brut al zonei euro în trimestrul III, analiștii prognozând că acestea vor arăta o creștere de aproximativ 0,5 procente față de trimestrul al doilea. Comisia Europeană și-a revizuit în creștere estimările de evoluție pentru anul următor la 0,7 procente, iar pentru 2011 estimează o accelerare până la 1,5 procente, după o contracție de patru procente în acest an (față de anul 2008). Fondul Monetar Internațional estimează că zona euro va înregistra o creștere de 0,3 procente în 2010.

La nivel european, condițiile de pe piețele financiare s-au îmbunătățit, iar activitățile economice își reiau ritmul, în urma aplicării unor măsuri guvernamentale adecvate. Totuși, Banca Centrală Europeană se așteaptă la o creștere a inflației în lunile următoare, după cinci luni de contracție a prețurilor.

Redresarea economică la nivelul Uniunii Europene se datorează, în principal, evoluției schimburilor comerciale, la care se adaugă stimularea activității economice prin politica monetară și sporirea resursele publice alocate.

Inflația a scăzut în prima jumătate a anului, odată cu reducerea prețurilor la energie și alimente în raport cu valorile de vârf înregistrate anul trecut. Totuși, având în vedere că prețul la majoritatea produselor de bază a început să crească în trimestrul III din 2009, se așteaptă ca ratele inflației să se mărească spre sfârșitul anului 2009.

Ca valori anuale, inflația prețurilor de consum va rămâne, cel mai probabil, la 0,9% (în UE) și la 0,4% în zona euro. Perspectivele pentru anul următor rămân însă incerte, piața locurilor de muncă și sectorul finanțelor publice resimțind încă efectele crizei economice.

III. Creșterea accelerată în Europa de Est din ultimii ani a fost oprită brusc de criza economică, care a pus în evidență fragilitatea strategiilor economice ale țărilor din această zonă.

Deschiderea spre Occident, urmată pentru majoritatea țărilor din "blocul estic" de aderarea la UE, a permis regiunii să înregistreze un boom economic fără precedent. În urmă cu doi ani, toate țările din Europa Centrală și de Est păreau să aibă un viitor strălucit. Criza economică mondială a întrerupt însă acest ciclu de dezvoltare. Situația nu este aceeași în toate țările din regiunea Europei Centrale și de Est. Exemplul tipic este cel al Poloniei, care, cu peste 38 de milioane de locuitori, cu industria diversificată și politicile macroeconomice prudente, a înregistrat în 2009 o creștere economică. Un caz unic în lumea dezvoltată.

La polul opus se află țările baltice. Nici o altă regiune din lume nu este privită cu atât de mult pesimism. Din punctul de vedere al lui Juan Carlos Rodado, economist la banca franceză Natixis, situația este simplă: "Aceste trei țări sunt moarte". După ce au înregistrat o creștere economică bazată pe un proces amplu de creditare, economiile Letoniei, Lituaniei și Estoniei s-au prăbușit în momentul în care investitorii nu au mai avut încredere în ele. În condițiile în care anul acesta înregistrează contractări economice de până la 15%, țările baltice nu mai știu cum să își rezolve problemele financiare. Nu au o industrie care să le permită să participe corespunzător în comerțul mondial. Iar observatorii se tem că singura strategie este devalorizarea accentuată a monedei naționale, o opțiune foarte riscantă.

Între cele două extreme se află țări precum Cehia și Slovacia. Criza nu a reușit încă să distrugă edificiul economic pe care și l-au construit aceste țări. Ele se vor confrunta cu o recesiune mai accentuată în anul următor. După ce în toamna trecută a fost serios afectată de criză, Ungaria a reluat calea dezvoltării economice, cu prețul unui regim drastic de austeritate. Cât despre „outsiderii” regiunii, România și Bulgaria, ele sunt cu mult în urmă față de restul țărilor din zona „gri”, în ceea ce privește dezvoltarea economică și instituțională.

Fără îndoială, criza economică va devia diversele traiectorii pe care le-au parcurs economiile țărilor din Uniunea Europeană. Potențialul de creștere rămâne însă ridicat, dacă se ține cont de stadiul intermediar de dezvoltare din regiune. Însă nu va exista o revenire la stadiul de dinainte de criză, deoarece, după ce au beneficiat de investiții masive în ultimii ani, țările din Europa Centrală și de Est vor fi nevoite să se adapteze unui număr redus de investitori străini. Analiztii europeni estimează rate de creștere ce nu vor depăși 2% pe an în 2010 și 2011.

România face parte din a doua grupă de țări central europene membre ale UE, în care economia se va contracta cu 5-10% în anul 2009, se arată în “EU 10 Regular Economic Report” (Raport Economic pentru EU 10 - RER), dat publicității de Banca Mondială (BM). În prima grupă se află numai Polonia, singura care a înregistrat o creștere economică în ultimele 3 trimestre din 2009. Țările baltice alcătuiesc cel de-al treilea grup, cu o scădere a PIB-ului de 15-20%. Cele 10 state la care se referă studiul sunt Bulgaria, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia, Slovenia și Ungaria.

Contribuția investițiilor la formarea PIB-ului a scăzut în ultimele trei trimestre cu procente de două cifre în toate cele zece state, cu excepția Poloniei, Cehiei, Slovaciei și României, apreciază experții Băncii Mondiale.

Intrările de capital care nu creează datorii în România și Bulgaria s-au redus la jumătate în primul semestru din 2009. Dobânzile interbancare pe termen scurt au scăzut în toate cele 10 state, dar marja dobânzilor pentru credite la trei luni nu a scăzut decât în Bulgaria, Estonia, Ungaria și România.

În ceea ce privește alocarea în septembrie de către FMI a unor drepturi speciale de tragere, aceasta a sporit rezervele valutare ale statelor central-europene, iar din suma totală de 9 miliarde USD, două treimi s-au îndreptat către Polonia, Ungaria și România.

În sectorul bancar, Banca Mondială subliniază că dependența de finanțări din străinătate a expus băncile din Bulgaria, țările baltice, Ungaria și România la presiunile exercitate de băncile mamă prin retragerea de lichidități sau anularea liniilor de creditare. Banca Mondială avertizează că Letonia, Lituania și România vor avea cele mai mari dezechilibre fiscale, România fiind avertizată de UE și având termen 2011 pentru recuperarea deficitelor excesive.

Creditele neperformante au atins 25% în Lituania și 15% în România, incluzând în această categorie și creditele cu grad înalt de risc. Într-un scenariu realizat de Banca Mondială, pierderile cauzate României de creditele neperformante ar putea urca în acest an până la 9% din PIB. Banca Mondială atrage atenția că creditul pentru populație poate fi vulnerabil. În România, în perioada scursă din 2009, ponderea creșterii creditelor pentru locuințe în totalul creditelor pentru populație a urcat la 21%.

De asemenea, raportul Băncii Mondiale subliniază că influxurile de capital privat în regiunea Europei de Est s-au diminuat semnificativ. În primele trei trimestre ale acestui an creditele bancare sindicalizate s-au prăbușit cu 93 de procente în cazul împrumuturilor publice și cu 80 de procente pentru împrumuturile private. În plus, din fluxurile brute de capital în valoare de 7,2 miliarde de dolari care au mers spre UE 10 în trimestrul III 2009, aproximativ șase miliarde de dolari au provenit din emisiunile de bonduri. Creditarea bancară a fost de doar 800 milioane de dolari, comparativ cu 10 miliarde de dolari în trimestrul IV 2007, aceasta înainte ca criza să lovească Europa de Est.

Evoluția creditului a fost afectată de creșterea cazurilor de incapacitate de plată și a șomajului, peste un milion de persoane revenind acasă din țări precum Marea Britanie, Irlanda și Spania, iar o revenire la fluxurile mari de investiții înregistrate la începutul acestui deceniu nu va avea loc imediat. „Este posibil ca investițiile să-și revină doar încet, afectate de capacitățile în exces și constrângerile de finanțare, pe măsură ce băncile din Europa Occidentală și America de Nord vor continua să înregistreze deprecieri de active și pierderi din credite”, susține Banca Mondială.

Raportul avertizează că sectorul financiar din UE 10 are în continuare nevoie de sprijinul băncilor mamă precum și de ajutorul guvernelor, în ideea de a reduce riscul unei reveniri a turbulențelor și a sprijini relansarea. În plus, Banca Mondială sugerează guvernelor din regiune să elaboreze planuri de consolidare fiscală după ce deficitul bugetar au crescut exploziv și, de asemenea, să introducă reforme structurale în domeniile pieței muncii, educației și mediului de afaceri.

Economiile celor zece state din Europa de Est, în prezent membre ale Uniunii Europene (UE10) se vor contracta cu 4,2 procente în acest an, urmând ca anul viitor să înregistreze o creștere de aproximativ un procent, se arată într-un raport al Băncii Mondiale dat publicității în noiembrie 2009.

Potrivit Băncii Mondiale revenirea economiilor din Europa de Est va fi una fragilă și inegală și a sugerat guvernelor din regiune să accelereze reformele structurale pentru a putea consolida relansarea.

De asemenea, Banca Mondială susține că economia statelor din Estul UE ar putea crește cu 3,6 procente în 2011, mai puțin față de o creștere de aproximativ 3,9 procente înregistrată în 2008 și expansiunea de șase procente din 2007, un rol cheie urmând a fi jucat de cererea venită de la statele bogate din blocul comunitar.

„Este posibil să se revină la o creștere doar după ce investițiile și exporturile se vor relansa, iar încrederea în rândul consumatorilor va fi restabilită”, se arată în raportul Băncii Mondiale. „Chiar dacă creșterea economică prognozată pentru 2010 și 2011 de cele zece state fost comuniste (UE 10) este probabil să fie mai mare decât cea din vechile state membre (UE 15), diferențialul de creștere va fi mai mic cu aproximativ 1,5 puncte procentuale comparativ cu situația de dinaintea crizei” avertizează Banca Mondială.

Majoritatea țărilor est-europene vor înregistra un declin al Produsului Intern Brut cuprins între cinci și zece procente, în timp ce în cazul statelor baltice (Letonia, Lituania și Estonia) ar urma să se înregistreze o contracție de 15 până la 20 de procente. Până acum Polonia, cea mai mare economie din estul Europei, a fost singura țară care a reușit să evite o contracție a economiei.

Pe măsură ce economiile din Europa Centrală și de Est au început să se stabilizeze, băncile austriece - cei mai mari jucători din regiune - cred că există șanse pentru limitarea pierderilor generate de creditele neperformante precum și pentru reconstituirea bazei lor de capital.

Însă analiștii avertizează că Europa de Est se confruntă în continuare cu riscuri semnificative. Chiar dacă țările din Europa Centrală și de Est vor reveni pe creștere în cursul anului următor, numărul societăților comerciale intrate în faliment este așteptat să crească. În plus, dacă va exista o nouă panică pe piețele financiare, sectorul bancar din Austria ar fi expus la pierderi devastatoare.

Cu toate acestea în prezent situația este diferită de cea de la începutul anului, când Fondul Monetar Internațional și alte instituții internaționale au atras atenția asupra expunerii uriașe a Erste Group, Raiffeisen Zentralbank și Bank Austria în zona Europei de Est, expunere în valoare de 200 miliarde de euro sau aproximativ 70 de procente din PIB-ul Austriei. Începând din vară situația s-a calmat grație intervenției internaționale masive în țările Europei Centrale și de Est, injecției de fonduri publice în bănci și îmbunătățirii climatului de

afaceri europene. Toate cele trei bănci austriece au raportat rezultate superioare estimărilor pe primul semestru, ceea ce a contribuit la revenirea prețului acțiunilor Erste și Raiffeisen International.

Directorul general de la Raiffeisen International, Herbert Stepic, este convins că prezența solidă a băncii în țările din Europa Centrală și de Est va da rezultate din nou. “2010 va fi un nou an dificil pentru industria bancară, iar țările din Europa Centrală și de Est vor înregistra doar o ușoară creștere economică reală. Însă, pe termen lung, această piață rămâne una cu un grad ridicat de atractivitate grație procesului de convergență...”, a declarat Herbert Stepic.

Un test de stres derulat de Banca Națională a Austriei, în luna iulie a acestui an, a arătat că băncile au suficient capital pentru a supraviețui chiar și celei mai grave recesiuni în Europa de Est. În cel mai prost scenariu, sectorul bancar austriac ar urma să înregistreze pierderi de 30 miliarde de dolari, un nivel care, potrivit guvernatorului Ewald Nowotny, poate fi gestionat de sectorul bancar din Austria.

Economiștii avertizează însă că, deși condițiile în Europa de Est s-au îmbunătățit, economiile respective nu sunt încă stabile. Chiar dacă băncile din Austria au o expunere limitată la piața din Letonia și la regiunea baltică, criza din aceste state ar putea să se extindă și la alte țări din regiune.

Temerile legate de o criză financiară regională amplă în Europa de Est s-au domolit în urma prezenței Fondului Monetar Internațional, asistenței externe solide pentru țările din zonă și a ameliorării generale a apetitului global pentru risc. Cu toate acestea, regiunea nu a ieșit din marasm, există în continuare presiuni asupra sistemului financiar, în timp ce riscurile politice în creștere din unele țări participante la programe ale Fondului Monetar Internațional reprezintă o sursă de îngrijorare.

În ciuda riscurilor, au apărut deja semnale de redresare. Avântul luat în al doilea trimestru din 2009 în Franța și Germania - piețe de export cheie și importante surse de capital străin pentru Europa Centrală și de Est - reprezintă un fapt pozitiv, însă sunt greu de estimat ritmurile de revenire economică. Între timp, nu poate fi subestimată ameliorarea apetitului global pentru risc, intervenția investitorilor în economiile din Europa de Est fiind mai intensă în comparație cu începutul anului, ceea ce a diminuat riscurile în cazul finanțării externe.

În timp ce devalorizarea nu este iminentă în Letonia, riscul ca acest lucru să se întâmple în perioada următoare rămâne ridicat. Potențialul de contaminare în raport cu alte economii din centrul și estul Europei este însă mai limitat decât era în vara aceasta. Sunt posibile perturbări temporare în ce privește valutele din regiune și piețele de acțiuni în cazul unei devalorizări, însă efectele urmează să nu fie de lungă durată, în cea mai mare parte. Investitorii au avut vreme să digere riscul, iar guvernele au avut timp să se pregătească.

Riscul efectelor de repercusiune (secundare) este și el limitat de faptul că economiile din Europa Centrală și de Est s-au diferențiat tot mai mult una de alta. Polonia este, de exemplu, singura economie din UE care a evitat recesiunea. Economii central-europene, precum cea din Cehia sau Polonia, sunt privite în general ca fundamental sănătoase și urmează să fie imune în general la efectele negative pe termen lung. Devalorizarea din Letonia ar putea zgudui încrederea în alte valute din regiune cu un curs fix. Asta înseamnă că Bulgaria, Estonia și Lituania, care au fixat ratele de schimb în raport cu euro, ar putea experimenta cele mai dure șocuri în cazul în care Letonia abandonează regimul cursului fix.

Sistemele bancare din Europa de Est au fost supuse solicitărilor în momentul în care împrumuturile neperformante (NPL) din bilanțurile lor au ieșit la iveală, în condițiile unei contracții economice acute. Vârful acestora urmează probabil să se înregistreze pe la începutul lui 2010, dat fiind că NPL-urile au în mod obișnuit o întârziere de câteva luni față de ciclul de afaceri. Deutsche Bank prognozează că NPL-urile vor sări la 5-10% din totalul împrumuturilor operate în Cehia, Ungaria și Polonia, la 15-25% în țările baltice, la 15-20% în Europa de Sud-Est și 30-45% în Ucraina.

Băncile străine mamă (mai ales vest-europene) operează în regiune prin subsidiare și sunt responsabile pentru 60 până la 90% din totalul activelor bancare din majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est, temerea fiind aceea că o creștere a NPL-urilor ar putea pune la încercare angajamentul acestor bănci mamă în regiune. Ne putem aștepta ca băncile mamă să rămână pe poziție, însă posibilitatea unei retrageri complete (chiar dacă improbabilă) nu poate fi scoasă complet din calcul. Banca Swedbank - o bancă suedeză de top și cel mai mare creditor al Letoniei - și-a manifestat intenția de a se retrage din Letonia dacă se adoptă un act juridic controversat, legat de ipotecă.

Totuși, băncile mamă străine din Ungaria, România, Serbia au promis colectiv să susțină subsidiarele lor în caz de nevoie, făcând prin aceasta practic improbabilă o retragere. Grija cea mai mare este înăsprirea pe mai departe a condițiilor de acordare a împrumuturilor, ceea ce va reduce din perspectivele de creștere și va întârzia procesul de redresare economică.

Programele Fondului Monetar Internațional implementate în cadrul unora din cele mai vulnerabile economii ale regiunii - Ungaria, Letonia, România, Serbia - au jucat un rol important în atenuarea temerilor legate de o criză financiară regională. Dar chiar și în prezența programelor Fondului Monetar Internațional, aceste economii nu sunt imune la criză. O grijă deosebită o reprezintă dificultățile cu care aceste economii ar putea să se confrunte în îndeplinirea condițiilor de împrumut, în timp ce se încearcă să se obțină un echilibru între ambițiile electorale și realitățile economice. În cazul opririi finanțării, aceste țări s-ar putea din nou confrunța cu crize în toată regula în ce privește contul de capital. Comparat cu practicile din perioada crizei asiatice, Fondul Monetar Internațional a demonstrat flexibilitate și indulgență în negocierile cu țările participante la programele sale.

Beneficiile integrării sistemelor financiare est-europene sunt mai mari decât costurile din timpul crizei, subliniază un studiu recent al BERD.

Ediția 2009 a studiului, intitulat „Tranziția în criză?”, afirmă că, deși economiile în tranziție din regiunea central și est-europeană și cele din Asia Centrală, în care investește BERD, au suferit o lovitură deosebit de dură în timpul crizei economice, procesul de tranziție va supraviețui dezastrului produs de cea mai dură criză economică apărută de câteva decenii încoace.

„Modelul fundamental de creștere pentru regiunile amintite rămâne valabil. Dar criza a subliniat unele slăbiciuni și avem o serie de lecții de învățat”, a declarat economistul șef al BERD, Erik Berglof.

Experții BERD recunosc că integrarea financiară a țărilor din Europa Centrală și de Est și din Asia Centrală a adus dezavantaje prin încurajarea exploziei creditelor, a îndatorării excesive și prin tendința de împrumut în valută străină.

„Ca atare, o eventuală încercare de a pune stop integrării financiare ar fi o concluzie greșită, pentru că ar lipsi regiunea de o sursă de dezvoltare”, se arată în Raport.

Criza a mai evidențiat nevoia de a lua măsuri urgente pentru a reduce dependența față de creditarea în valută străină și de a realiza un management mai eficient al cererii de creditare, în general.

IV. Recentă criză financiară, cea mai serioasă din ultimele decenii, a arătat că riscurile asumate în materie de investiții pot destabiliza sistemul financiar și chiar economii întregi. În cadrul diverselor reuniuni la nivel înalt organizate la începutul acestui an, liderii UE și Grupul celor 20 s-au angajat să consolideze supravegherea sistemului financiar pentru a preveni riscurile excesive.

Reîntoarcerea la o creștere sustenabilă depinde de modul în care băncile ajung să gestioneze mai bine criza și încă sunt necesare multe reglementări în sistemul bancar european. În acest sens, sistemul bancar ar trebui reformat astfel încât să nu afecteze redresarea economiei.

În acest sens, Comitetul de la Basel lucrează la modificarea cerințelor privind capitalul băncilor, după ce guvernele statelor membre UE au injectat miliarde de euro în bănci pentru a le ajuta să depășească actuala criză financiară. „Comitetul va realiza o evaluare cuprinzătoare a impactul reformării sistemului bancar pentru a regla noile standarde privind capitalul și lichiditățile, pentru a se asigura că sunt proporționale cu riscurile. Reformele vor fi introduse astfel încât să nu afecteze redresarea economiei”, a explicat Nout Wellink, membru în consiliul guvernatorilor BCE.

În prezent, sistemul bancar european este supravegheat, în principal, la nivel național. Planul Comisiei Europene are în vedere crearea unui organism de anvergură europeană, care să răspundă de identificarea și eliminarea riscurilor apărute la nivel de sistem. „O mai bună supraveghere a piețelor financiare transfrontaliere este crucială din punct de vedere etic și economic”, a declarat președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso. „Astăzi, Comisia își prezintă propunerile menite să contribuie la restabilirea încrederii, la preîntâmpinarea crizelor și la protejarea locurilor de muncă și a creșterii economice.”

Se propune crearea „Consiliului european pentru riscuri sistemice” ce va fi prezidat de președintele Băncii Centrale Europene și va fi format din inspectori financiari și reprezentanți ai băncii centrale din fiecare țară. Misiunea sa va fi aceea de a avertiza în legătură cu riscurile care pun în pericol stabilitatea pieței și de a recomanda acțiuni de remediere.

De asemenea, Comisia Europeană propune crearea unui sistem european al inspectorilor financiari destinat să asigure supravegherea instituțiilor financiare care operează în două sau mai multe țări ale UE. Conform acestei propuneri, autoritățile europene din sectorul bancar, al asigurărilor și al valorilor mobiliare ar supraveghea și coordona activitatea inspectorilor care operează la nivel național.

Pachetul de măsuri, reprezentând un segment esențial al reacției UE la criza economică, este destinat să garanteze investitorilor o mai mare siguranță a piețelor financiare și să restabilească încrederea în sistem. De asemenea, propunerile vor contribui la consolidarea pieței europene de servicii financiare.

După ce sistemul bancar a fost pe punctul de a se prăbuși în octombrie 2008, președintele José Manuel Barroso a format un grup de experți bancari, prezidat de fostul șef al Fondului Monetar Internațional, Jacques de Larosière. Acest grup a avut sarcina de a găsi modalități de ameliorare a supravegherii financiare, iar recomandările sale stau la baza propunerilor Comisiei.

În contextul internațional actual, pe lângă multiplele măsuri privind reglementarea mai strictă a sistemului bancar, restrângerea activităților marilor bănci internaționale nu va rezolva problemele legate de criza financiară și ar conduce o reducere a serviciilor oferite clienților persoane juridice.

Refragmentarea piețelor financiare nu este în avantajul nimănui, fiind improbabil să aducă mai multă stabilitate. Companiile multinaționale trebuie să fie capabile să opereze la nivel mondial și numai marile bănci au resurse să le ofere serviciile necesare și să finanțeze marile tranzacții. Ideea că putem avea o economie prosperă cu bănci de economii, de dimensiuni medii, poate fi greșită. Nu numai băncile mari, dar și cele mici, cu structură simplă, au dat greș și instituțiile financiare mici pot reprezenta riscuri sistemice.

4. Efectele crizei financiare și politica monetară

4.1. Politica monetară

În trimestrul III 2009 s-a menținut evoluția descendentă a ratei dobânzii de politică monetară, nivelul acesteia fiind coborât în lunile august și septembrie cu câte 0,5 puncte procentuale (până la 8,0%). Totodată, rata rezervelor minime obligatorii (RMO) aferentă pasivelor în valută cu scadența reziduală mai mică de doi ani a fost diminuată cu 5 puncte procentuale (la 30%), iar scadența principalului instrument de politică monetară – operațiuni *repo* efectuate prin licitație – a fost redusă de la o lună la o săptămână. În contextul menținerii unei volatilități scăzute a cursului de schimb al leului și al prelungirii contracției economiei, prin aceste măsuri adoptate, Banca Națională a României a urmărit să îmbunătățească ansamblul condițiilor monetare în sens larg din perspectiva consolidării convergenței ratei inflației cu obiectivele stabilite pe termen mediu și să asigure crearea condițiilor pentru revitalizarea procesului de creditare.

Perspectiva continuării atenuării presiunilor inflaționiste pe termen mediu – pusă în evidență de prognoza actualizată a evoluțiilor macroeconomice – a determinat BNR să efectueze în luna august o nouă reducere de 0,5 puncte procentuale a ratei dobânzii de politică monetară (la 8,5%). Cele mai importante indicii și premise ale unei asemenea evoluții le-au constituit ca și în trimestrul anterior următoarele:

- (i) prelungirea procesului de dezintermediere financiară, dar și a tendinței de ameliorare ușoară a economisirii nete bancare a populației;
- (ii) continuarea tendinței de deteriorare a evoluțiilor economice din unele țări membre UE, reflectată de datele statistice și de proiecțiile instituțiilor naționale și internaționale;
- (iii) menținerea trendului de creștere a ratei șomajului în cursul trimestrului II 2009.

Pe termen scurt, declinul ratei anuale a inflației se așteaptă a fi mai lent (valoarea ei prognozată menținându-se în coordonatele trimestrului anterior), în principal datorită prelungirii caracterului persistent al inflației de bază, reflectat de reacția întârziată a acesteia la creșterea deficitului de cerere. Totodată, balanța riscurilor asociate prognozei pe termen mediu a inflației s-a menținut relativ echilibrată, cele mai relevante riscuri rămânând cele generate de incertitudinea privind evoluția crizei economice globale.

BNR a redus rata dobânzii de politică monetară și în luna septembrie cu 0,5 puncte procentuale (până la nivelul de 8,0%), decizia efectuării unei noi ajustări având ca principal argument continuarea ameliorării perspectivei inflației pe termen mediu, în condițiile adâncirii și prelungirii declinului activității economice.

Impactul scăderii consumului intern a fost în parte contracarat de evoluția favorabilă a exportului net – reflectând continuarea ajustării deficitului extern – a cărui contribuție pozitivă la dinamica anuală a PIB a înregistrat, însă, o ușoară scădere comparativ cu perioada

anterioară.

Există semnale evidente pentru o posibilă scădere în termeni anuali a investițiilor, în timp ce în cazul cererii de consum mai probabilă este o stagnare, în condițiile persistenței schimbării de comportament din trimestrele anterioare.

În același timp, se menține un trend anual pozitiv al salariului mediu net real (acompaniat de o relativă atenuare a variației anuale negative a remiterilor din străinătate), precum și adâncirea deficitului bugetar, coroborată cu conservarea ponderii ridicate a cheltuielilor de personal.

Pe de altă parte, în cursul trimestrului III 2009 s-a evidențiat o relativă stagnare a volumului cifrei de afaceri din comerțul cu amănuntul și al celui din servicii (comparativ cu media trimestrului II 2009), precum și o ușoară accelerare a creșterii ratei șomajului, cărora li s-a asociat o ameliorare tot mai vizibilă a economisirii bancare nete a populației.

Totodată, se menține ritmul anual de scădere a creditelor acordate persoanelor fizice, nivelul mediu atins de aceasta în perioada iulie-august (6,3%) reprezentând jumătate din cel înregistrat în trimestrul II 2009; rata de creștere lunară în termeni reali a acestor împrumuturi a consemnat totuși o redresare timidă în luna august, redevenind ușor pozitivă (după șase luni în care s-a plasat pe palierul negativ).

La originea acestor evoluții se află influențele predominant inhibitoare ale principalilor determinanți ai cererii, respectiv ai ofertei de credite. Cele mai importante dintre acestea au fost cele generate de înrăutățirea așteptărilor privind evoluția veniturilor (implicit a celor privind capacitatea de contractare de noi împrumuturi, respectiv de onorare a serviciului datoriei curente), precum și de menținerea prudenței băncilor, reflectată inclusiv de prelungirea tendinței de înăsprire a condițiilor de creditare; creșterea restrictivității acestora a fost însă mai puțin accentuată comparativ cu cea din primele luni ale anului, iar numărul băncilor ce au semnalat intenția reiterării acestui comportament în trimestrul III 2009 s-a redus. Un oarecare efect stimulativ este posibil să fi exercitat în ultima parte a intervalului analizat reducerea ratelor dobânzilor la unele credite noi în lei și în euro ale populației, relativa temperare a volatilității cursului de schimb al leului, dar și derularea programului „Prima casă”. Indiciile unei tendințe clare de redresare a creditării populației nu au devenit însă vizibile, evaluarea bazată pe evoluția volumului creditelor noi acordate acestui segment (care a înregistrat în lunile iulie-august un nivel mediu ușor superior celui din trimestrul II 2009) fiind contracarată de prezența puternicului efect exercitat asupra acestui indicator de extinderea practicii de restructurare a împrumuturilor.

Astfel, aproape toate categoriile de credite acordate persoanelor fizice au înregistrat scăderi accentuate ale ritmurilor medii de creștere anuală în primele două luni ale trimestrului III, cel aferent componentei în lei consemnând chiar o valoare negativă. Analiza structurii pe destinații indică creditele de consum drept cea mai afectată categorie, acestea reducându-și la mai puțin de

jumătate ritmul mediu de modificare comparativ cu nivelul din trimestrul II 2009. În schimb, creditele pentru locuințe au consemnat doar o scădere modestă de ritm mediu (de 0,5 puncte procentuale, până la 23,4%), în condițiile relativei accelerări a creșterii componente în lei (evoluție aflată însă în contrast cu mișcarea ascendentă a ratei medii a dobânzii aferente acestei categorii de credite), dar și ale încetinerii declinului componente în valută (parțial atribuibilă reșalonării creditelor în derulare), cuplată cu amplificarea efectului statistic al deprecierei leului.

Rata medie de creștere anuală a plasamentelor totale din bănci ale populației a rămas ridicată (14,1%), efectul statistic menționat anterior imprimând acestui indicator o mișcare ușor crescătoare în raport cu media trimestrului II. Totuși, analiza datelor relevă însă faptul că atât rata medie de creștere a componente în lei, cât și cea a componente în valută (exprimată în euro) s-au diminuat față de valorile medii din intervalul aprilie-iunie – reflectând persistența constrângerii exercitate de încetinirea creșterii veniturilor și de sporirea serviciului datoriei – cu toate că această mișcare a fost mai lentă comparativ cu cea din trimestrul II 2009. Tendința de amplificare a cererii de bani a populației a rămas însă intactă: rata medie de creștere în termeni reali a depozitelor la termen sub doi ani ale acestui segment a urcat în trimestrul III 2009 la 50,4% (preponderent pe seama evoluției ascendente a componente în lei), concomitent evidențiindu-se o accentuare a preferinței pentru depozitele pe scadențe relativ mai lungi, susținută de nivelul atractiv al randamentelor aferente acestei categorii de plasamente.

În perioada analizată s-au manifestat în continuare efectele inflaționiste ale factorilor de natura ofertei/costurilor, printre care s-au numărat:

- (i) manifestarea unei rigidități a costurilor unitare nominale cu forța de muncă în unele ramuri producătoare de bunuri de consum;
- (ii) aplicarea celei de-a doua etape a creșterii accizelor la țigarete (în luna septembrie 2009);
- (iii) preconizata majorare a tarifului energiei termice și a prețului combustibililor.

Similar trimestrului anterior, reducerea ratei dobânzii a fost însoțită de măsuri privind gestionarea de către banca centrală a condițiilor lichidității de pe piața monetară. Urmărind creșterea eficacității acesteia și, implicit, a influenței exercitate de rata dobânzii de politică monetară asupra ratelor dobânzilor pe termen scurt de pe această piață, BNR a redus în luna august scadența principalului instrument de politică monetară – operațiunile *repo* efectuate prin licitație – de la o lună la o săptămână.

Pentru îmbunătățirea condițiilor lichidității de pe piața valutară și continuarea armonizării mecanismului rezervelor minime obligatorii cu standardele în materie, BNR a operat o nouă reducere de 5 puncte procentuale (la 30%) a ratei rezervelor minime obligatorii aplicabile pasivelor în valută cu scadența reziduală mai mică de doi ani ale instituțiilor de credit, începând cu perioada de aplicare 24 august - 23 septembrie 2009.

Trebuie să remarcăm faptul că, există tendința ca poziția băncii centrale de creditor în raport cu sistemul bancar să se reducă treptat, în principal datorită amplificării injecțiilor de

lichiditate efectuate de Trezorerie, precum și ca efect al reducerii ratei RMO aferente pasivelor în lei ale instituțiilor de credit de la 18% la 15% începând cu perioada de aplicare 24 iulie - 23 august. Pe parcursul lunilor iulie-septembrie 2009 politica monetară s-a concretizat și prin furnizarea de lichiditate de către BNR preponderent prin operațiuni *repo* prin licitație (volumul mediu al acestora diminuându-se cu 39,0% comparativ cu cel din trimestrul II 2009), sporadic fiind însă apelată și facilitatea de creditare. Surplusurile temporare de lichiditate au fost drenate prin operațiuni *reverse repo* și prin atragerea de depozite, precum și prin intermediul facilității de depozit; volumul mediu al operațiunilor de absorbție s-a majorat ușor comparativ cu cel înregistrat în trimestrul II 2009, nivelul atins fiind în continuare net inferior celui al injecțiilor de lichiditate.

4.2. Piețe financiare și evoluții monetare

Piața monetară interbancară s-a caracterizat în trimestrul III 2009 printr-un randament apropiat de rata dobânzii de politică monetară, iar cursul de schimb s-a menținut relativ stabil în cea mai mare parte a acestei perioade. Lichiditatea din economie și-a întrerupt trendul descendent al dinamicii anuale, declinul valorii creditului acordat sectorului privat fiind contrabalansat de amplificarea valorii creditului net al sectorului public central.

4.2.1. Ratele dobânzilor

Ratele dobânzilor practicate pe piața monetară interbancară au continuat să se plaseze în apropierea ratei dobânzii de politică monetară în trimestrul III 2009, ele preluând ajustările descendente ale celei din urmă. În aceste condiții, media trimestrială a randamentelor interbancare și-a menținut tendința de scădere, ajungând la un nivel de 8,9%, inferior cu 0,7 puncte procentuale celui din trimestrul anterior.

Pe ansamblul intervalului, ecartul dintre ratele dobânzilor inter - bancare pe termen foarte scurt și rata dobânzii de politică monetară s-a menținut relativ scăzut, în condițiile în care reducerea ratei RMO aferente pasivelor în lei ale instituțiilor de credit, de la 18% la 15%, începând cu perioada de aplicare 24 iulie - 23 august și utilizarea activă a operațiunilor de piață monetară au permis gestionarea adecvată a condițiilor lichidității de către BNR.

Abaterile relativ mai pronunțate ale randamentelor s-au produs în preajma finalului perioadelor de constituire a RMO încheiate în prima și respectiv ultima lună a trimestrului, ca urmare atât a dezechilibrelor temporare apărute între cererea și oferta de lichiditate, cât și ca urmare a manifestării lipsei de eficiență în redistribuirea rezervelor în sistem. La începutul trimestrului III 2009, o potențială sursă de alimentare a acestor fluctuații ale randamentelor a reprezentat-o volumul însemnat de depozite atrase de Trezorerie de pe piața monetară. La finele trimestrului III 2009, amplificarea caracterului restrictiv al condițiilor de lichiditate s-a dovedit a fi relativ mai persistentă, astfel încât în ultima săptămână a lunii septembrie ratele

dobânzilor *overnight* (ON) au atins limita superioară a coridorului determinat de ratele dobânzilor la facilitățile permanente. Astfel, volatilitatea randamentelor pe termen foarte scurt a fost marginal superioară celei din trimestrul precedent (deși în luna august nivelul acestora a coborât la minimumul ultimelor cinci trimestre).

Randamentele pe maturități mai lungi ale pieței monetare și-au atenuat tendința descendentă. Mișcarea descendentă s-a menținut în perioada analizată, reflectând reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară, precum și așteptările pieței privind efectuarea de noi mișcări similare în perioada următoare. Spre finele trimestrului, cotațiile ROBOR (1M-12M) s-au înscris însă pe un trend crescător, sub impactul unei relative creșteri a incertitudinii instituțiilor de credit privind evoluția viitoare a condițiilor lichidității. Media acestor randamente înregistrată în luna septembrie a fost totuși inferioară cu 1,2 puncte procentuale celei din ultima lună a trimestrului precedent, diminuări ușor mai pronunțate fiind consemnate pe scadențele 6M-12M (-1,3 puncte procentuale).

Valorile așteptate ale ratei ROBOR 3M (calculate pornind de la cotațiile medii din septembrie) se situează la niveluri de 9,1% în ultima lună a anului 2009, 9,4% în luna martie 2010 și respectiv 8,9% la finele trimestrului II al anului viitor. Aceste niveluri sunt cu până la 1,7 puncte procentuale mai mici comparativ cu valorile corespondente determinate în luna iunie.

În trimestrul III 2009 ratele dobânzilor titlurilor de stat au continuat, de asemenea, să scadă, randamentele maxime acceptate reducându-se până la 10% pentru toate categoriile de înscrisuri. Volumul titlurilor de stat emise în acest interval s-a diminuat față de trimestrul anterior, valoarea cumulată atinsă, de 14,9 miliarde lei, fiind semnificativ mai mică decât volumul anunțat (20,8 miliarde lei). Declinul randamentelor a fost mai puțin evident în iulie 2009, când creșterea necesarului de resurse a determinat Ministerul Finanțelor Publice să emită un volum ridicat de titluri de stat. El s-a accelerat însă în august și s-a prelungit în septembrie, în contextul în care Ministerul Finanțelor Publice a utilizat pentru acoperirea nevoilor de finanțare o parte din disponibilitățile în valută pe care le-a mobilizat începând cu finele lunii iulie 2009.

Totodată, pe fondul unei creșteri a volumului tranzacțiilor (vizibilă în special în septembrie), datorată inclusiv sporirii interesului nerezidenților pentru titlurile de stat, randamentele aferente operațiunilor definitive de pe piața secundară s-au redus în intervalul iulie-septembrie pe toate maturitățile. Astfel, rulajul trimestrial al pieței secundare a titlurilor de stat (exclusiv BNR) s-a situat la nivelul de 13,7 miliarde lei (de două ori mai mare decât cel aferent trimestrului anterior), majoritatea tranzacțiilor derulate fiind ireversibile (peste 90%). Cele mai tranzacționate înscrisuri au continuat să fie cele cu maturitatea reziduală sub un an.

Ratele medii ale dobânzilor la depozitele noi la termen și la creditele noi au continuat să scadă în trimestrul III 2009, acestea corectându-și parțial poziționarea distorsionată în raport cu nivelul ratelor dobânzilor pieței interbancare. O scădere accelerată a înregistrat

randamentul mediu al depozitelor la termen ale clienților nebancari (-3,96 puncte procentuale față de mai, până la 10,06%), datorată în special diminuării semnificative operate de bănci pe segmentul populației (-4,29 puncte procentuale, până la 10,68%). Rata medie a dobânzii la creditele noi s-a redus mai lent (-1,79 puncte procentuale, până la 16,14%), ajustarea fiind relativ uniform distribuită între cele două categorii majore de clienți. La nivelul societăților nefinanciare, rata medie a dobânzii creditelor noi a scăzut cu 1,87 puncte procentuale, reducerea fiind mai vizibilă (-2,75 puncte procentuale) în cazul împrumuturilor de valoare mică (echivalentul a mai puțin de un milion euro). O tendință de declin a început să se evidențieze și la nivelul ratelor dobânzilor aferente creditelor noi ale populației; acestea s-au diminuat cu 1,74 puncte procentuale (până la 17,95%), în principal pe seama reducerii operate în cazul împrumuturilor destinate consumului (-2,12 puncte procentuale). În schimb, rata medie a dobânzii la creditele pentru locuințe s-a majorat (cu 0,99 puncte procentuale, până la 11,74%).

4.2.2. Cursul de schimb și fluxurile de capital

Relativa stabilitate manifestată în primele două luni ale trimestrului III 2009 de cursul de schimb leu/euro a fost urmată în luna septembrie 2009 de o ușoară creștere a acestuia, în condițiile accentuării incertitudinilor privind evoluțiile pe termen scurt ale economiei românești și ale înrăutățirii percepției investitorilor asupra piețelor financiare din regiune. Totodată, gradul de corelare a evoluției cursului de schimb al leului cu cea a ratelor de schimb ale principalelor monede din regiune s-a diminuat, iar variațiile zilnice ale acestuia au crescut ușor spre sfârșitul intervalului.

În consecință, în trimestrul III 2009, leul s-a depreciat față de euro cu 0,5% atât în termeni nominali, cât și în termeni reali (comparativ cu o apreciere de 1,5% și, respectiv, 2,1% în trimestrul II 2009). În condițiile în care valoarea monedei americane a scăzut față de euro, leul s-a apreciat în raport cu dolarul cu 3,1% în termeni nominali și cu 3,3% în termeni reali. Din perspectiva variației anuale medii a cursului de schimb consemnate în trimestrul III 2009, leul și-a sporit deprecierea nominală în raport cu euro (15,3%), dar și-a diminuat-o față de dolarul SUA (19,3%).

Evoluția relativ stabilă a cursului de schimb leu/euro din iulie și august, reflectă impactul divergent al unora dintre principalii săi determinanți. Astfel, pe de o parte, apetitul global pentru risc a crescut în această perioadă sub impactul exercitat de unele evoluții externe favorabile, care au inclus rezultate financiare peste așteptări ale unor companii financiare internaționale importante, precum și datele statistice mai bune decât se anticipase referitor la evoluțiile economice ale unor state din UE. Pe de altă parte însă, influența continuării ajustării peste așteptări a deficitului de cont curent a fost devansată de cea nefavorabilă exercitată asupra percepției investitorilor financiari de:

(i) declanșarea de către ECOFIN, în data de 8 iulie 2009, a procedurii de deficit excesiv pentru România;

(ii) revizuirea substanțială de către Fondul Monetar Internațional a contracției economice proiectate pentru acest an, soldată cu majorarea deficitului bugetar prevăzut în acordul *stand-by* încheiat cu această instituție.

Pe fondul creșterii contracției economiei și al scăderii substanțiale a interesului pentru tranzacții financiare în devize, rulajul pieței valutare interbancare s-a comprimat, atingând în august 2009 cea mai mică valoare din ultimele șapte luni. În acest context, cursul de schimb leu/euro a oscilat într-o bandă extrem de îngustă de variație – evoluție decuplată de trendul de întărire față de euro pe care l-au urmat principalele monede din regiune – volatilitatea sa rămânând semnificativ mai redusă decât cea consemnată în zona Europei Centrale și de Est. Mișcările cursului de schimb nu au fost perturbate de reducerile succesive ale ratei dobânzii de politică monetară – acestea fiind pe deplin anticipate de piață – și nici de împrumuturile în valută efectuate în acest interval de Ministerul Finanțelor Publice pe piața internă.

Însă, începând cu luna septembrie 2009, percepția investitorilor asupra riscului asociat plasamentelor pe piețele financiare din regiune s-a înrăutățit, în principal ca efect al:

- (i) revizuirii substanțiale în sens crescător a proiecțiilor privind deficitul bugetar pentru anul 2010 în Polonia și Cehia;
- (ii) diminuării față de estimările inițiale a creșterii PIB în trimestrul II 2009 în Cehia;
- (iii) înmulțirii semnalelor privind posibile noi diminuări de către agențiile *Fitch Ratings* și *Moody's* ale *rating*-ului unora dintre țările din Europa Centrală și de Est;
- (iv) declarațiilor unor membri ai conducerii Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și ai Băncii Mondiale, referitoare la posibila prelungire a perioadei necesare refacerii acestor economii.

Ca efect, cursurile de schimb ale principalelor monede din zonă au intrat pe o traiectorie ascendentă. În cazul leului, presiunile de depreciere au fost potențate de sporirea incertitudinilor privind evoluțiile pe termen scurt ale economiei românești, în contextul amplificării tensiunilor sociale și, ulterior, a celor politice. Acestea li s-a asociat majorarea la un nivel record a deficitului tranzacțiilor valutare ale rezidenților, cauzate în mare parte de operațiunile de repatriere a profiturilor de către unele mari companii prezente pe piața locală, precum și celor de onorare a serviciului datoriei externe private.

Ca urmare, în termeni nominali, moneda națională s-a depreciat în luna septembrie cu 0,5% în raport cu euro; totodată, variațiile cursurilor zilnice de schimb leu/euro au crescut ușor comparativ cu luna precedentă.

4.2.3. Moneda și creditul

Moneda

În perioada iunie-august 2009, viteza de creștere a masei monetare (M3) și-a întrerupt trendul descendent, menținându-se relativ stabilă la una dintre cele mai mici valori din ultimii ani (6,8%), pe fondul continuării deteriorării activității economice și a dezintermedierii financiare pe piața internațională și pe cea internă. Cu toate că a înregistrat o scădere în acest an, dinamica anuală a M3 a rămas pozitivă, tendința aflându-se într-un relativ contrast cu contracția PIB-ului; evoluția sugerează o încetinire a vitezei de rotație a banilor, în condițiile creșterii cererii de bani pentru economisire. În acest context, o corelare mai clară cu evoluția activității economice a avut-o dinamica masei monetare în sens restrâns (M1), care, în perioada analizată, și-a adâncit nivelul negativ (-14,1%, cu 4,3 puncte procentuale sub nivelul perioadei anterioare) pe seama declinului ambelor sale componente.

Ritmul de creștere a depozitelor la termen sub doi ani s-a accelerat și a înregistrat un nou record absolut (32,4%), reflectând sporirea cererii de bani, pe fondul deteriorării situației financiare curente și viitoare a sectoarelor non-bancare. Evoluția s-a datorat în special depozitelor la termen sub doi ani ale populației, variația componentei în lei, respectiv a celei în valută atingând în perioada analizată recordul absolut, respectiv maximum ultimului an și jumătate. Și depozitele similare ale companiilor au consemnat o redresare de dinamică, dar exclusiv pe seama revigorării componentei în lei a acestora; variația depozitelor în valută ale acestui sector a continuat să descrească, menținându-se însă pe un palier înalt.

Analiza evoluțiilor monetare din perspectiva sectoarelor instituționale relevă o ameliorare a evoluției depozitelor din M3 ale principalelor categorii de deținători, aceasta survenind însă, în special, ca urmare a efectului deprecierei leului. Sub influența acestuia, ponderea depozitelor totale ale populației în M3 s-a menținut constantă, deși atât componenta în lei, cât și cea în valută (exprimată în euro) au consemnat dinamici în scădere; cea dintâi a fost însă mai puțin afectată, întrucât, similar perioadei precedente, populația a beneficiat de alocarea unor sume importante din surse bugetare. În schimb, dinamica depozitelor totale ale companiilor (incluse în M3) a redevenit pozitivă, în condițiile în care, pe de o parte, plasamentele în lei ale acestui segment și-au atenuat scăderea soldului (care a fost alimentat, printre altele, și de o serie de plăți de la bugetul de stat), iar pe de altă parte, depozitele în valută au continuat să consemneze o dinamică pozitivă. În aceste condiții, ponderea medie a depozitelor în valută în masa monetară s-a redus (-0,8 puncte procentuale, până la 31,5%), nivelul înregistrat menținându-se însă printre cele mai mari din ultimii patru ani.

Din perspectiva contrapartidelor M3, doar creditul acordat sectorului privat a acționat în sensul limitării creșterii lichidității din economie, influența sa fiind însă contrabalansată de impactul conjugat exercitat de amplificarea creditului net al sectorului public central, de atenuarea contracției soldului activelor externe nete și respectiv de temperarea creșterii pasivelor financiare pe termen lung (inclusiv conturile de capital).

Creditul

În perioada iunie-august 2009, scăderea dinamicii creditului acordat sectorului privat s-a accentuat (-7,6 puncte procentuale, până la 4,5%), acest indicator atingând astfel cea mai mică valoare din ultimii ani. Evoluția s-a datorat atât componenteii în lei, a cărei variație procentuală a devenit negativă, în premieră pentru ultimii opt ani, cât și creditului în valută, care a înregistrat, pentru prima oară în ultimii opt ani și jumătate, o rată de creștere de sub două procente. Prin urmare, structura creditului sectorului privat s-a înrăutățit ușor, fiind consemnată o majorare a ponderii medii deținute de componenta în devize (la 59,5% – maximul ultimilor patru ani), ca urmare a efectului deprecierei monedei naționale.

Cererea și oferta de credite au continuat să fie restricționate în această perioadă în principal de:

- (i) declinul activității economice și perspectivele nefavorabile pe termen scurt ale acesteia;
- (ii) sporirea prudenței instituțiilor de credit, manifestată prin înăsprirea condițiilor de creditare (deși într-o măsură mai mică decât în trimestrele precedente), precum și prin majorarea deținerilor de titluri de stat.

Analiza din perspectiva structurii pe sectoare instituționale relevă faptul că declinul dinamicii creditului a continuat să fie mai abrupt la nivelul companiilor (până la 2,2%, reducându-se cu 75% comparativ cu cea din perioada anterioară). Tendința de deteriorare a evoluției a fost comună tuturor categoriilor de credite ale acestor beneficiari, dinamicile specifice fiind negative; doar împrumuturile în valută pe termen lung ale companiilor au continuat să consemneze rate pozitive de creștere anuală (aflate la rândul lor pe o traiectorie descendentă), posibil și datorită efectului imprimat de operațiunile de reeșalonare a creditelor.

La rândul lor, creditele acordate populației și-au înjumătățit ritmul de creștere trimestrial (6,9%), în special pe seama scăderii mai puternice a dinamicii componenteii pentru consum (în lei și în valută). În schimb, dinamica împrumuturilor pentru locuințe în lei s-a reaccelerat pentru prima oară de la mijlocul anului 2008 (în pofida unei relative creșteri a ratei dobânzii), iar cea a creditelor în valută cu această destinație s-a menținut relativ înaltă, deși a continuat să descrească; evoluția ar putea avea ca explicație, printre altele, apariția primelor efecte ale demarării programului de creditare imobiliară cu garanția statului („Prima casă”).

Datele furnizate de Centrala Riscurilor Bancare (CRB) sugerează însă faptul că volumul creditelor noi a continuat să crească în raport cu perioada precedentă în toate domeniile de activitate, cu excepția agriculturii. Printre posibii factori determinanți se numără:

- (i) scăderea accesului sectorului nebancaar la finanțarea externă;
- (ii) relativa temperare a volatilității cursului de schimb leu/euro;
- (iii) scăderea ratelor dobânzilor la majoritatea împrumuturilor noi ale populației și ale societăților nefinanciare;
- (iv) continuarea practicii de renegociere a contractelor, pe fondul persistenței riscului

deteriorării portofoliului de credite al băncilor.

Firmele din industrie, servicii și construcții au consemnat cele mai consistente fluxuri de credite noi din luna octombrie 2008 până în prezent, valoarea înregistrată în cazul primelor două sectoare atingând chiar două recorduri absolute consecutive (în lunile iunie și iulie). Și creditarea populației pare să se fi ameliorat, volumul împrumuturilor noi acordate acestui segment în lunile iunie și iulie fiind cel mai mare de la începutul anului 2009; totuși, nivelul acestor tranzacții s-a menținut la o valoare de circa patru ori mai mică decât cele înregistrate în urmă cu un an.

În contrast cu evoluția creditului sectorului privat, creditul net acordat administrației publice centrale și-a intensificat efectul stimulatив exercitat asupra M3, în principal pe seama creșterii volumului titlurilor de stat deținute de instituțiile de credit.

5. Structura și evoluția depozitelor în sistemul bancar

5.1. Depozitele din sistemul bancar

În accepțiunea legii de funcționare a Fondului, depozitul reprezintă “orice sold creditor, inclusiv dobânda datorată, rezultat din fonduri aflate într-un cont sau din situații tranzitorii derivând din operațiuni bancare curente și pe care instituția de credit trebuie să îl ramburseze, potrivit condițiilor legale și contractuale aplicabile, precum și orice obligație a instituției de credit evidențiată printr-un titlu de creanță emis de aceasta, cu excepția obligațiilor prevăzute la alin. (6) al art. 159 din Regulamentul nr. 15/2004 privind autorizarea și funcționarea societăților de administrare a investițiilor, a organismelor de plasament colectiv și a depozitarilor, aprobat prin Ordinul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 67/2004, cu modificările ulterioare”.

5.1.1. Numărul total de titulari de depozite

Numărul total de titulari de depozite din sistemul bancar românesc² la sfârșitul celui de-al III-lea trimestru al anului 2009 era de 18.114.339 persoane², din care 17.138.169 deponenți persoane fizice și 976.170 deponenți persoane juridice.

Astfel, din numărul total al deponenților din sistemul bancar românesc, cea mai mare pondere o are numărul deponenților persoane fizice, respectiv 94,61% la 30 septembrie 2009.

În trimestrul III al anului 2009, numărul total al deponenților s-a contractat ușor față de finele trimestrului precedent, cu 0,68%, reducerea având loc atât în cazul numărului deponenților persoane fizice, cu o variație trimestrială de -0,70%, cât și al numărului deponenților persoane juridice, la care s-a înregistrat o variație trimestrială de -0,42%.

Față de sfârșitul lunii septembrie a anului 2008, numărul total al deponenților a înregistrat un declin cu un ritm anual de -7,48%, tendință urmată și de numărul deponenților persoane fizice, care a scăzut cu 7,89% în perioada menționată. Din contră, în cazul numărului deponenților persoane juridice se poate vorbi de o stagnare, variația anuală fiind de doar 0,25%.

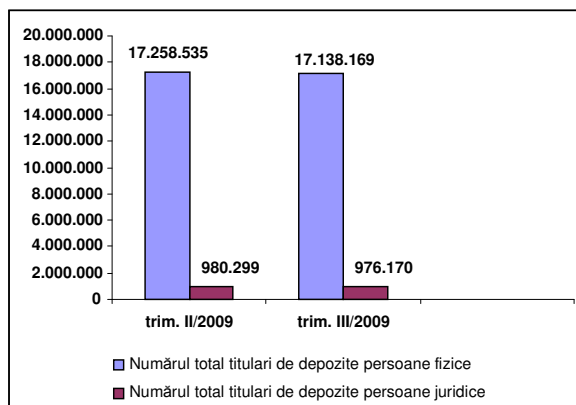
Una dintre cauzele reducerii numărului de deponenți persoane fizice este reprezentată de corecțiile raportate de instituțiile de credit cu privire la acest indicator. Explicația este dată de faptul că, în cazul persoanelor cu mai multe depozite la aceeași instituție de credit, acestea

² Se au în vedere atât instituțiile de credit persoane juridice române, care au obligația legală de a participa la Fond, cât și sucursalele instituțiilor de credit străine cu sediul în alte state membre. Acestea din urmă nu mai sunt membre ale Fondului începând cu data de 1 ianuarie 2007, data aderării României la Uniunea Europeană, fiind incluse în schemele de garantare a depozitelor din țările de origine.

² Numărul total al deponenților din sistemul bancar se determină prin însumarea datelor consolidate raportate de fiecare instituție de credit astfel încât o persoană care are depozite la mai multe instituții de credit este luată în evidență de mai multe ori.

nu au fost agregate și raportate ca un depozit consolidat al unui singur titular, ci pentru fiecare depozit în parte s-a considerat în mod eronat un alt titular.

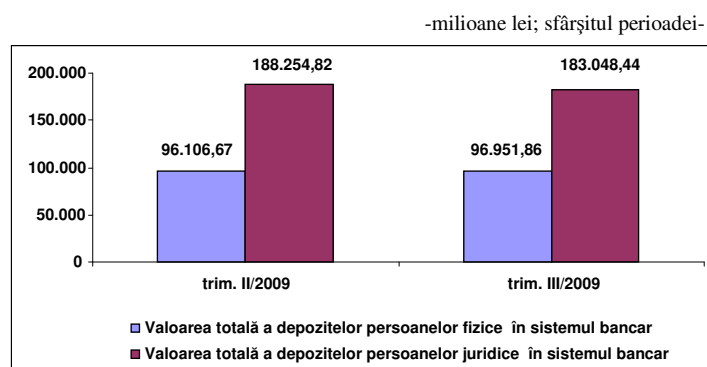
Grafic 5.1. Evoluția numărului de titulari persoane fizice și juridice din sistemul bancar românesc

5.1.2. Valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar

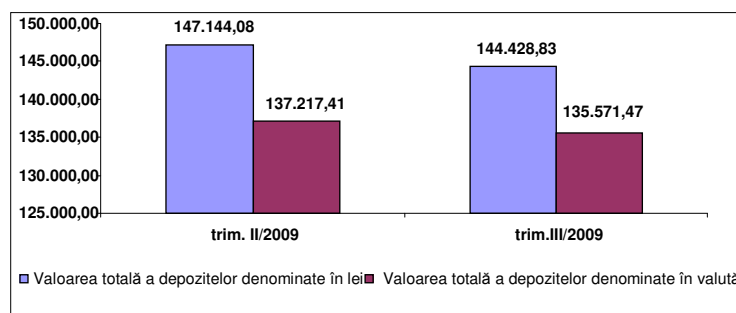
Valoarea totală a depozitelor în sistemul bancar a cunoscut o scădere cu 1,53% la 30 septembrie 2009 față de 30 iunie 2009, de la 284.361,49 milioane lei la 280.000,30 milioane lei. Cu toate acestea, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, s-a înregistrat o creștere a valorii totale a depozitelor cu 8,38%, evoluție opusă celei a numărului deponenților.

Grafic 5.2. Evoluția valorii totale a depozitelor în sistemul bancar

La 30 septembrie 2009, valoarea totală a depozitelor în moneda națională a ajuns la 144.428,83 milioane lei, în timp ce, la aceeași dată, depozitele în valută însumau 135.571,47 milioane lei.

Grafic 5.3. Dinamica valorii nominale a depozitelor pe monede de denominare
-milioane lei; sfârșitul perioadei-

Comparând evoluțiile valorilor totale ale depozitelor pe monede în cursul celui de-al III-lea trimestru al anului 2009, se evidențiază variații comparabile, respectiv -1,85% în cazul valorii totale a depozitelor denuminate în lei și -1,20% pentru valoarea totală a depozitelor denuminate în valută.

Analiza la nivelul anului (septembrie/septembrie) reflectă, însă, o creștere mai rapidă a valorii totale a depozitelor denuminate în valută (+11,09%) decât cea a depozitelor denuminate în lei (+5,96%).

Evoluțiile respective au influențat structura valorii depozitelor pe monede astfel încât ponderea valorii totale a depozitelor în lei în valoarea totală a depozitelor a ajuns la 51,58% la 30 septembrie 2009, cu 1 p.p. sub cea înregistrată în urmă cu un an.

5.1.2.1. Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice

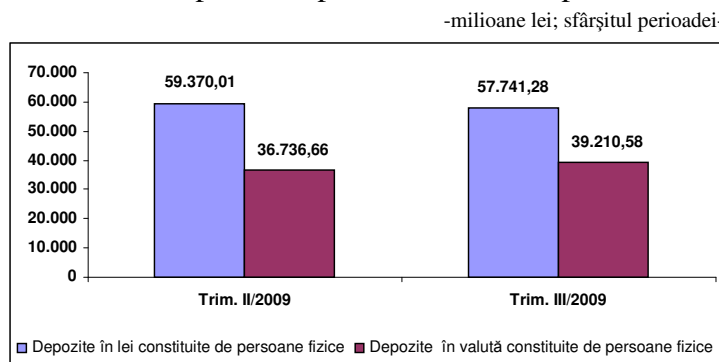
La finele primelor 9 luni ale anului 2009, valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice a fost de 96.951,86 milioane lei, urmând o tendință crescătoare în ciuda diminuării numărului total al deponenților persoane fizice. Variația consemnată în trimestrul III 2009 a fost de +0,88%, în timp ce față de aceeași perioadă a anului anterior ritmul de creștere a fost de 15,84%.

Analiza pe monede de denominare indică evoluții de sens opus ale valorii depozitelor persoanelor fizice în perioada iulie-septembrie 2009. Se evidențiază astfel o diminuare cu 2,74% a valorii totale a depozitelor în moneda națională ale persoanelor fizice, care a scăzut la 57.741,28 mil. lei, în timp ce valoarea depozitelor denuminate în valută a cunoscut o tendință ascendentă, cu o variație trimestrială de +6,73%, ajungând la 39.210,58 milioane lei.

În comparație cu 30 septembrie 2008, ambele categorii de depozite ale persoanelor fizice consemnează majorări, cu un ritm anual de creștere de 14,96% în cazul valorii totale a depozitelor în lei și de 17,16% în cazul depozitelor denuminate în valută.

Valoarea depozitelor în lei ale persoanelor fizice continuă să dețină ponderea majoritară în valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice (59,56%), deși este cu 2,2 p.p. mai mică decât la 30 iunie 2009.

Grafic 5.4. Dinamica valorii depozitelor persoanelor fizice, pe monede de denominare

5.1.2.2. Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice

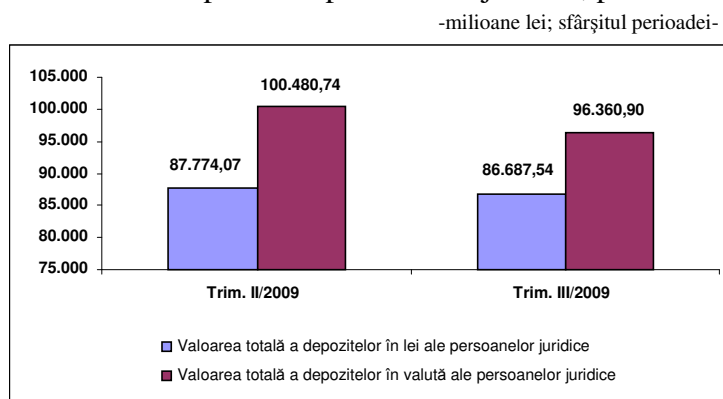
Valoarea depozitelor persoanelor juridice la data de 30 septembrie 2009 se cifra la **183.048,44** milioane lei, din care **86.687,54** milioane lei valoarea depozitelor în moneda națională și **96.360,90** echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

Raportat la finele trimestrului II al anului 2009, în trimestrul al III-lea se înregistrează o scădere de 2,77% la totalul depozitelor persoanelor juridice, variația trimestrială fiind de -1,24% pentru depozitele în lei și -4,10% pentru cele în valută.

Ca urmare a ritmurilor diferite de scădere ale depozitelor în lei și în valută ale persoanelor juridice, ecartul între valorile acestora s-a micșorat în trimestrul III 2009 față de trimestrul anterior, ceea ce a condus și la ușoara diminuare a ponderii depozitelor în valută (de la 53,37% la 52,64%) în favoarea celei a depozitelor în lei .

Mai jos este prezentată evoluția valorii depozitelor persoanelor juridice pe monede de denominare.

Grafic 5.5. Dinamica valorii depozitelor persoanelor juridice, pe monede de denominare

5.2. Depozitele la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

5.2.1. Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond

Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond la sfârșitul celui de-al III-lea trimestru al anului 2009 era de 17.414.245 persoane, din care 16.470.989 deponenți persoane fizice și 943.256 deponenți persoane juridice.

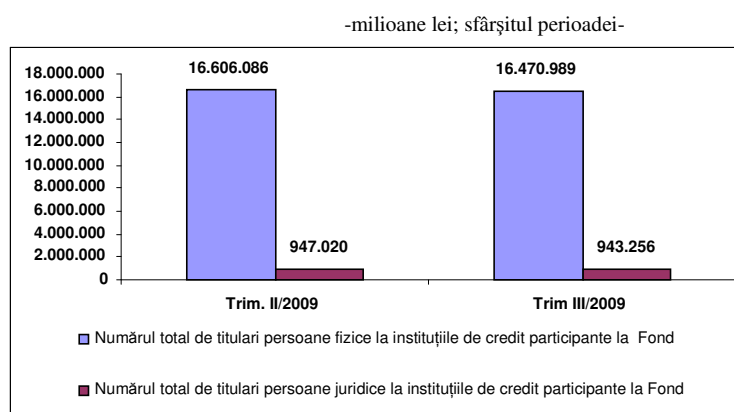
Față de numărul total al deponenților din sistemul bancar la sfârșitul primelor nouă luni ale anului 2009, 96,14 % dintre aceștia erau concentrați la instituțiile de credit participante la Fond, pondere aproximativ egală cu cea înregistrată la finele trimestrului II al anului (96,24%).

Din numărul total al deponenților la instituțiile de credit participante la Fond, ponderea covârșitoare o are numărul persoanelor fizice, mai precis 94,58% la 30 septembrie 2009, valoare aproximativ egală cu cea înregistrată la sfârșitul trimestrului II 2009 (94,60%).

Față de 30 septembrie 2008, descreșterea numărului total de deponenți este de 8,74%, fiind mai accentuată în cazul numărului deponenților persoane fizice, cu un ritm anual de -9,17%. De menționat că și pentru instituțiile de credit participante la Fond este valabil comentariul de la primul subcapitol în legătură cu ajustările făcute în raportările acestora.

Evoluția numărului deponenților persoane fizice și juridice este prezentată grafic mai jos.

Grafic 5.6. Dinamica numărului de titulari persoane fizice și persoane juridice

5.2.2. Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond

Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului se cifra la data de 30 septembrie 2009 la **262.849,96** milioane lei.

La 30 septembrie 2009, valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond reprezenta 93,87% din valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar românesc.

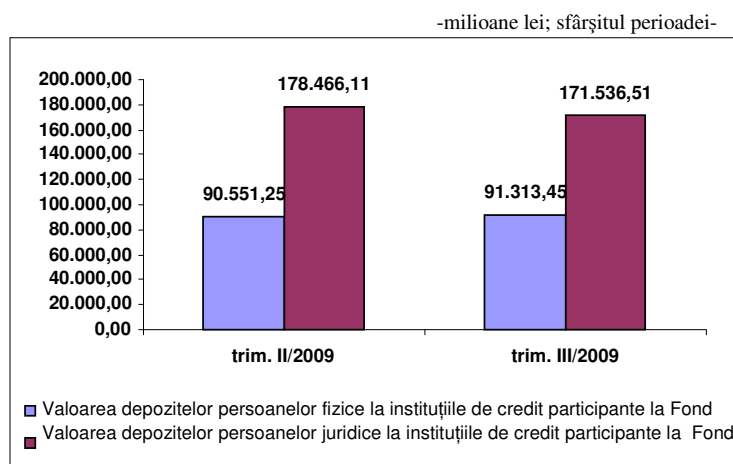
Față de trimestrul II al anului 2009, în trimestrul III s-a înregistrat o scădere a valorii totale a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond, cu o variație de -2,29%, în timp ce, raportat la trimestrul III al anului 2008, valoarea totală a depozitelor a crescut cu 6,65%.

Totuși, la nivelul anului, ambele componente au cunoscut majorări, ritmul anual față de finele lunii septembrie 2008 fiind de +3,86% pentru depozitele denumite în moneda națională, în timp ce, creșterea pentru depozitele denumite în valută a fost mai accentuată, cu un ritm anual de +9,69%.

Variațiile înregistrate de valoarea depozitelor în lei și de cea a depozitelor în valută au condus la reducerea diferenței dintre ponderile ocupate de cele două componente în valoarea totală a depozitelor, aceasta ajungând la 0,83 p.p. în favoarea depozitelor în lei.

Analizând pe categorii de deponenți, valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice deține în continuare ponderea majoritară (65,26%), deși aceasta s-a diminuat cu 1,08 puncte procentuale față de 30 iunie 2009 în favoarea depozitelor persoanelor fizice, care au ajuns la o pondere de 34,74% în valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond. Față de finele trimestrului III al anului precedent, ponderea valorii totale a depozitelor persoanelor juridice în valoarea totală a depozitelor s-a redus cu 2,69 puncte procentuale.

Grafic 5.7. Evoluția valorii totale a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond

5.2.2.1. Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice

Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului la finele celui de-al III-lea trimestru al anului 2009 era de **91.313,45** milioane lei, din care 54.598,72 milioane lei valoarea depozitelor în moneda națională și 36.714,73 echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

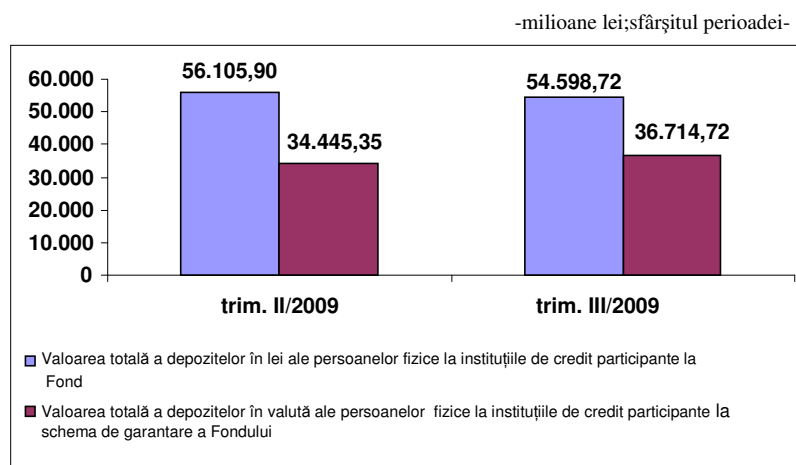
La 30 septembrie 2009, ponderea depozitelor în lei ale persoanelor fizice în totalul depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la Fond se ridică la 59,79%,

în scădere (-2,17 p.p.) comparativ cu cea de la sfârșitul trimestrului II al anului 2009 (61,96%).

Ritmul trimestrial de creștere a valorii totale a depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la Fond față de trimestrul II al anului 2009 a fost de 0,84 %.

Analiza evoluției depozitelor persoanelor fizice pe monede de denominare reflectă o evoluție descendentă pentru depozitele în lei (-2,69%), iar pentru cele în valută o variație de +6,59%.

Grafic 5.8. Dinamica valorii depozitelor în lei și valută ale persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

5.2.2.2. Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice

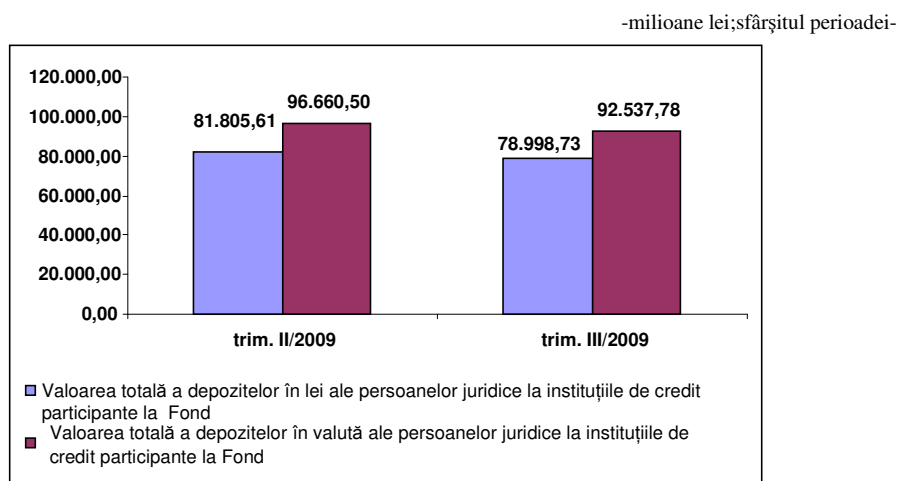
La 30 septembrie 2009, valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului era de 171.536,51 milioane lei, din care 78.998,73 milioane lei depozite în moneda națională și 92.537,78 echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

Pe fondul crizei economice pe care o traversăm, a fost înregistrată o scădere a valorii totale a depozitelor persoanelor juridice cu 3,88% în trimestrul III 2009 față de trimestrul II 2009. Analiza evoluției pe monede a depozitelor persoanelor juridice indică diminuarea depozitelor în lei cu o variație trimestrială de -3,43% în trimestrul III 2009, în timp ce valoarea depozitelor în valută s-a micșorat cu 4,27 % în perioada analizată.

Analiza indicatorilor față de trimestrul III 2008 reflectă, totuși, o variație anuală pozitivă a valorii totale a depozitelor persoanelor juridice, de 2,43%. Pe monede de denominare, tendințele sunt de sens opus, valoarea totală depozitelor denominate în lei ale persoanelor juridice diminuându-se pe parcursul anului cu 2,61%, în timp ce, din contră, valoarea depozitelor denominate în valută a cunoscut o creștere anuală cu 7,17%.

Ponderea valorii depozitelor denuminate în valută în valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice a ajuns, la 30 septembrie 2009, la 53,95%, în ușoară scădere față de sfârșitul trimestrului anterior (-0,22 p.p.).

Grafic 5.9. Dinamica valorii depozitelor în lei și valută ale persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

6. Depozitele garantate

Depozitul garantat este definit ca fiind orice depozit aflat în evidența institutiei de credit, care nu se încadrează în categoriile prevăzute în Lista depozitelor negarantate, *anexă* la Ordonanța Guvernului nr. 39/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare și aferent căruia Fondul asigură plata compensației.

Garantarea depozitelor aflate în sistemul bancar reprezintă un stimulent important de încurajare a acestei forme de economisire.

6.1. Numărul titularilor de depozite garantate

Numărul total de titulari de depozite garantate era de **17.323.565** persoane, la **30 septembrie 2009** și se prezintă astfel:

- **persoane fizice, 16.466.840**, reprezentând **95,05%** din numărul total al titularilor de depozite garantate,
din care:
 - titulari depozite în cadrul plafonului 16.423.368, reprezentând 99,74 %
 - titulari depozite peste plafon 43.472, reprezentând 0,26 %

- **persoane juridice, 856.725**, reprezentând **4,95%** din numărul total al titularilor de depozite garantate,
din care:
 - titulari depozite în cadrul plafonului 837.505, reprezentând 97,76 %
 - titulari depozite peste plafon 19.220, reprezentând 2,24 %

În perioada analizată numărul titularilor de depozite garantate a scăzut cu 120.673 deponenți, de la 17.444.238 la 17.323.565 deponenți, respectiv cu 0,69% față de numărul celor din trimestrul al doilea al anului 2009.

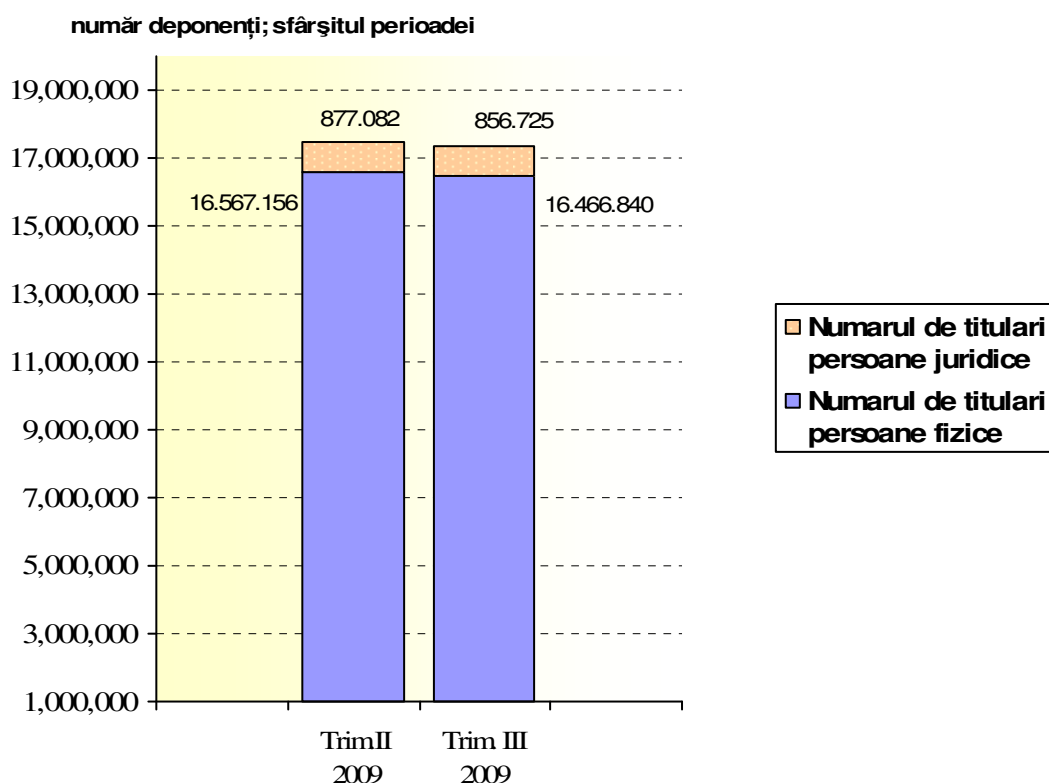
Comparativ cu 30 septembrie 2008, numărul titularilor de depozite garantate a înregistrat la sfârșitul trimestrului al treilea din 2009 o scădere cu 1.147.947 deponenți, respectiv cu 6,21%.

În structura titularilor de depozite garantate, deponenții garantați **persoane fizice** dețineau ponderea majoritară, respectiv **95,05%**, față de ponderea deținută de deponenții garantați **persoane juridice** de **4,95%**.

La sfârșitul trimestrului al treilea al anului 2009, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul precedent, atât numărul deponenților garantați persoane fizice cât și numărul deponenților garantați persoane juridice au înregistrat scăderi cu 6,43% respectiv 1,81%.

Evoluția numărului titularilor de depozite garantate este prezentată în graficul de mai jos.

Grafic 6.1. Dinamica numărului titularilor de depozite garantate

La 30 septembrie 2009, numărul deponenților garantați **persoane fizice** reprezenta peste **99,97%** din numărul total al titularilor de depozite persoane fizice, în timp ce, în cazul **persoanelor juridice**, erau garantați **90,83%** dintre deponenți. Această situație este explicabilă dacă avem în vedere că aproape toți deponenții persoane fizice sunt garantați, în timp ce din categoria deponenților persoane juridice există o serie de excluzeri de la garantare.

6.2. Valoarea depozitelor garantate

La finele trimestrului al treilea al anului 2009 ponderea depozitelor garantate în total depozite la instituțiile de credit participante reprezenta **47,98%**.

La 30 septembrie 2009, situația valorii depozitelor garantate se prezintă după cum urmează:

În expresie nominală, valoarea depozitelor garantate a ajuns, la sfârșitul trimestrului al treilea din 2009 la **126.126,55** mil. lei, cu 2,02% în creștere față de trimestrul al doilea al anului, când valoarea era de 123.625,27 mil. lei.

În comparație cu perioada similară a lui 2008, valoarea depozitelor garantate consemnează o creștere de 11,86%.

Din totalul depozitelor garantate la 30 septembrie 2009, 72,25% aparțineau persoanelor fizice, pondere ușor în scădere față de 30 iunie 2009 (- 0,73 puncte procentuale).

În structură, depozitele garantate la **30 septembrie 2009** se prezintă astfel:

- **depozite persoane fizice și persoane juridice**

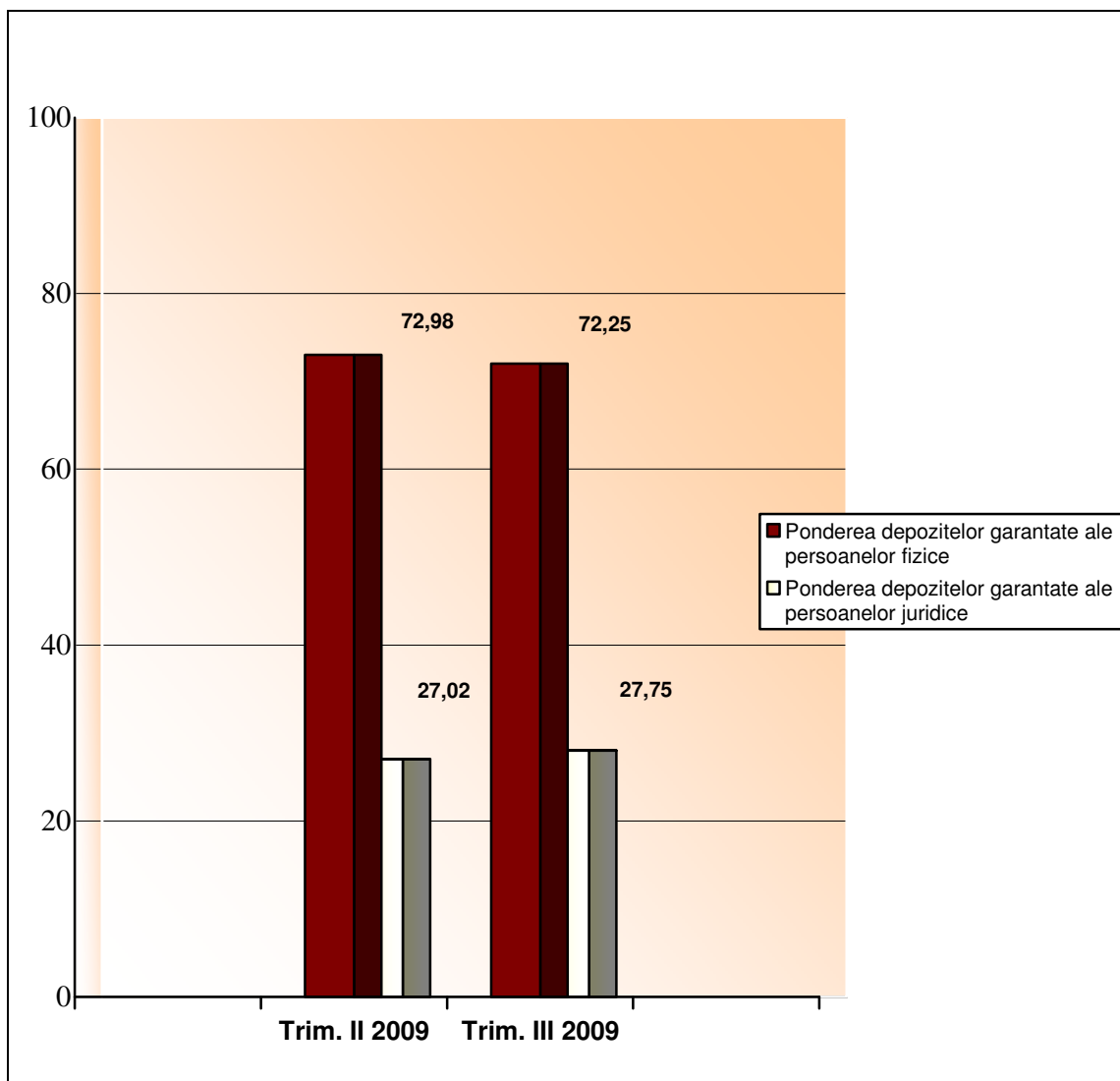
- depozite ale persoanelor fizice 91.131,09 mil. lei, reprezentând 72,25% din valoarea totală a depozitelor garantate.
- depozite ale persoanelor juridice 34.995,46 mil. lei, reprezentând 27,75% din valoarea totală a depozitelor garantate.

- **depozite în cadrul plafonului și peste plafon**

- depozite **în cadrul** plafonului de garantare 72.796,72 mil. lei reprezentând 57,72% din total depozite garantate.
- depozite **peste** plafonul de garantare 53.329,83 mil. lei reprezentând 42,28% din total depozite garantate.

Ponderea depozitelor garantate ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice în totalul depozitelor garantate la 30 septembrie 2009, comparativ cu perioadele analizate, este prezentată în figura următoare.

Grafic 6.2. Evoluția ponderilor depozitelor garantate ale persoanelor fizice și juridice în totalul depozitelor garantate

Din punct de vedere al monedei de denominare, depozitele garantate denumite în **lei** au ponderea cea mai importantă (**60,59%**) în totalul depozitelor garantate la sfârșitul celui de-al treilea trimestru din 2009, însumând 76.415,12 mil. lei.

În același timp, depozitele garantate denumite în **valută** la sfârșitul trimestrului III din 2009 reprezentau 39,41% în totalul depozitelor garantate, respectiv 49.711,43 mil.lei.

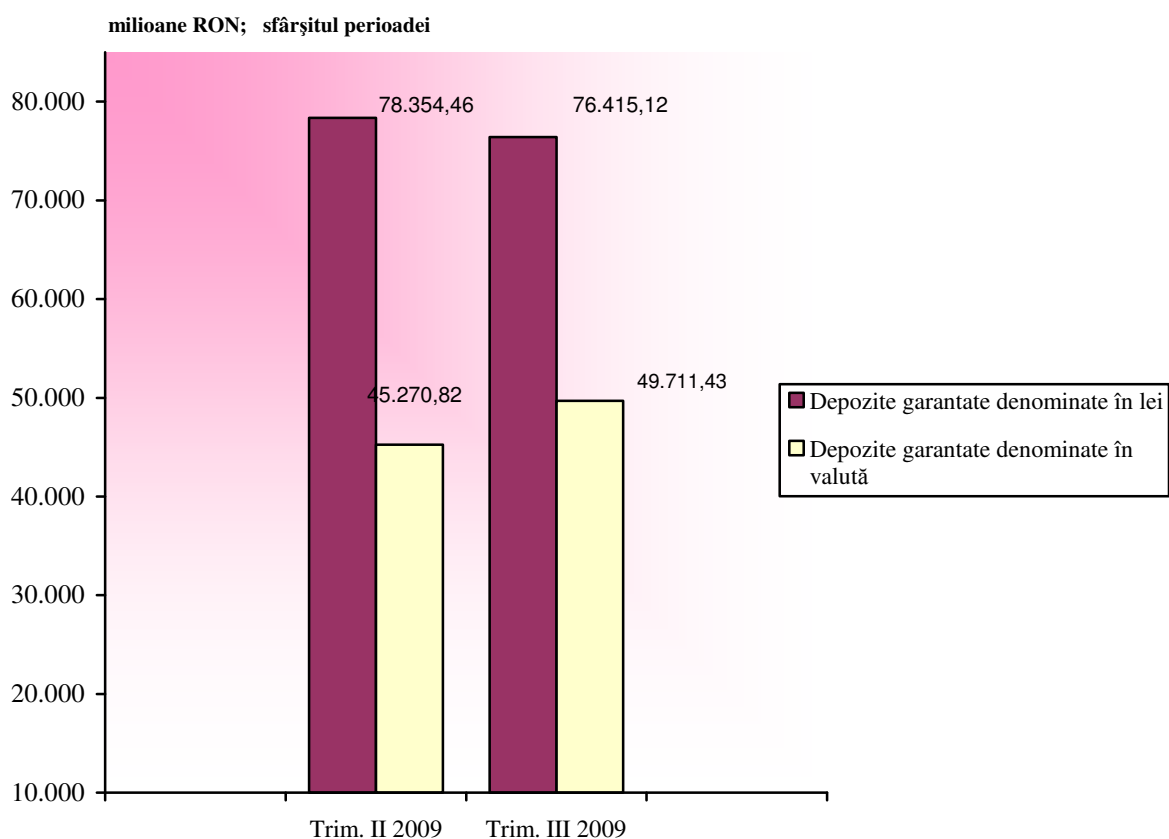
Față de trimestrul precedent, depozitele garantate denumite în **lei** consemnează o diminuare cu 2,48%, în timp ce depozitele garantate denumite în **valută** s-au majorat cu 9,8%.

Comparativ cu perioada similară a lui 2008, depozitele garantate denumite în moneda națională au crescut cu 6,57%, în timp ce depozitele garantate denumite în valută au înregistrat o creștere de peste 21%.

Ponderea depozitelor garantate denuminate în moneda națională în totalul depozitelor garantate a scăzut în trimestrul III al anului 2009 cu 2,79 puncte procentuale față de trimestrul anterior al anului 2009, în favoarea ponderii depozitelor garantate denuminate în valută în totalul depozitelor garantate.

Mai jos este prezentată evoluția depozitelor garantate, pe monede de denominare.

Grafic 6.3. Evoluția depozitelor garantate, pe monede de denominare

6.2.1. Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor fizice

La nivelul celui de al treilea trimestru al anului 2009, valoarea depozitelor garantate ale persoanelor fizice a înregistrat o creștere minoră de 1% comparativ cu 30 iunie 2009.

La sfârșitul trimestrului al treilea din 2009, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, valoarea depozitelor garantate ale persoanelor fizice a crescut cu **17,10%** respectiv de la 77.826.572,62 mii lei la 91.131.094,25 mii lei.

În structură, **depozitele garantate ale persoanelor fizice** se prezintă astfel:

- **în cadrul plafonului/peste plafon**
 - depozite **în cadrul** plafonului de garantare 65.836.558,23 mii lei, reprezentând 72,24 % din total

- depozite **peste** plafonul de garantare 25.294.536,02 mii lei, reprezentând 27,76 % din total
- **în lei/ în valută**
 - depozite **în lei**: 54.533.091,61 mii lei, reprezentând 59,84 % din total
 - depozite **în valută**: 36.598.002,64 mii lei, reprezentând 40,16 % din total

Evoluția pe monede de denominare ne indică faptul că depozitele garantate ale persoanelor fizice în lei au scăzut în trimestrul III 2009, cu **2,6%** comparativ cu al doilea trimestru al anului 2009, în timp ce depozitele în valută au crescut cu **6,9%** față de trimestrul anterior. Această situație este explicată prin faptul că o mare parte dintre deponenți au preferat plasamentele în valută.

Ponderea depozitelor în lei ale persoanelor fizice a înregistrat o scădere la finele celui de-al III-lea trimestru al anului 2009 cu 2,22 puncte procentuale comparativ cu al doilea trimestru al anului 2009, în favoarea ponderii depozitelor în valută ale persoanelor fizice.

6.2.2. Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor juridice

Depozitele **persoanelor juridice** garantate de Fond însumau, la 30 septembrie 2009, **34.995,46** mil. lei, reprezentând 27,75% din valoarea depozitelor garantate.

În dinamică, valoarea depozitelor garantate ale **persoanelor juridice** a consemnat o creștere cu **4,78%** în trimestrul III 2009 în comparație cu al doilea trimestru al anului 2009, când a fost de **33.398,20** mil. lei.

La 30 septembrie 2009 depozitele garantate denuminate în **lei** ale persoanelor juridice au scăzut cu 2,15%, iar depozitele garantate denuminate în valută ale persoanelor juridice au crescut cu 18,83%, în comparație cu al doilea trimestru al anului 2009.

Analizând sfârșitul trimestrului al treilea al anului 2009, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, valoarea depozitelor garantate ale persoanelor juridice a crescut doar cu 0,20%. În structură, **depozitele garantate ale persoanelor juridice** se prezintă astfel:

- **în cadrul plafonului/peste plafon**
 - depozite **în cadrul** plafonului de garantare 6.960.164,1 mii lei, reprezentând 19,89 %
 - depozite **peste** plafonul de garantare 28.035.292,6 mii lei, reprezentând 80,11 %

- **în lei/ în valută**

- depozite în lei :	21.882.026,1 mii lei, reprezentând 62,53 %
- depozite în valută :	13.113.430,6 mii lei, reprezentând 37,47 %

Ponderea depozitelor în lei ale persoanelor juridice a scăzut, în trimestrul III 2009, cu 4,43 puncte procentuale față de al doilea trimestru al anului 2009, în favoarea ponderii depozitelor în valută.

7. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora

7.1. Distribuția numărului deponenților garantați persoane fizice

Numărul de deponenți garantați persoane fizice cu depozite **în cadrul** plafonului de garantare, respectiv **50.000 euro** la 30 septembrie 2009, avea o pondere covârșitoare de 99,74%, respectiv **16.423.368** titulari persoane fizice, din totalul titularilor de depozite garantate.

Ponderea numărului de deponenți garantați persoane fizice în cadrul plafonului de garantare s-a menținut la aproape același nivel de la 30 iunie 2009, diminuându-se doar cu 0,01 puncte procentuale.

Depozitele între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la 30 septembrie 2009, erau deținute de **31.710** titulari persoane fizice, reprezentând **0,19%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane fizice.

În trimestrul al treilea din 2009 comparativ cu al doilea trimestru al anului 2009, ponderea numărului de deponenți garantați persoane fizice cu depozite între 50.001 euro și 100.000 euro inclusiv, s-a păstrat aproape constantă, crescând ușor cu doar 0,01 puncte procentuale.

Numărul deponenților garantați persoane fizice care dețineau depozite **peste 100.000 euro**, la 30 septembrie 2009, era de **11.762** titulari, reprezentând **0,07%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane fizice, pondere a cărei valoare a stagnat față de trimestrul precedent.

7.2. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora

Valoarea totală a depozitelor garantate ale persoanelor fizice la **30 septembrie 2009** este de **91.131.094,25** mii lei, în creștere ușoară cu **1%** comparativ cu al doilea trimestru al anului 2009.

În structură, distribuția valorii totale a depozitelor garantate ale **persoanelor fizice** la 30 septembrie 2009 se prezintă astfel:

- Depozitele în cadrul plafonului, respectiv **50.000 euro**, însumau **65.836.558,23** mii lei reprezentând 72,24 % din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Ponderea depozitelor garantate ale persoanelor fizice în cadrul plafonului, a scăzut față de 30 iunie 2009 cu 0,41 puncte procentuale.

- Depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv însumau **8.281.989,27** mii lei reprezentând 9,09% din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Ponderea depozitelor între 50.001 euro și 100.000 euro inclusiv s-a păstrat aproape constantă față de sfârșitul trimestrului precedent, crescând doar cu 0,06 puncte procentuale.
- Depozitele **peste 100.000 euro**, însumau **17.012.546,75** mii lei reprezentând 18,67% din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Comparativ cu 30 iunie 2009, ponderea depozitelor peste 100.000 euro a crescut doar cu 0,35 puncte procentuale.

8. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora

8.1. Distribuția numărului deponenților garantați persoane juridice

Numărul total de deponenți garantați persoane juridice la 30 septembrie 2009 este de **856.725** titulari. În trimestrul al treilea 2009 față de al doilea trimestru al anului 2009, numărul de deponenți garantați persoane juridice a scăzut cu **20.357** deponenți, de la 877.082 la 856.725, respectiv cu 2,32%.

La 30 septembrie 2009, numărul deponenților garantați persoane juridice în cadrul plafonului, era de **837.505** titulari, reprezentând **97,76%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Ponderea numărului de deponenți garantați persoane juridice în cadrul plafonului de garantare a scăzut cu 0,05 puncte procentuale față de finele trimestrului precedent.

Numărul deponenților garantați care dețineau depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la **30 septembrie 2009**, însuma **9.017** titulari, reprezentând **1,05%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Comparativ cu 30 iunie 2009, ponderea numărului de deponenți garantați persoane juridice cu depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv a crescut doar cu 0,02 puncte procentuale.

Numărul deponenților garantați persoane juridice care dețineau depozite **peste 100.000 euro**, la **30 septembrie 2009**, era de **10.203** titulari, reprezentând **1,19 %** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Ponderea numărului de deponenți garantați persoane juridice cu depozite peste **100.000 euro**, s-a majorat față de 30 iunie 2009, doar cu 0,03 puncte procentuale.

8.2. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora

Valoarea totală a depozitelor garantate ale persoanelor juridice la **30 septembrie 2009** este de **34.995.456,70** mii lei, cu **4,78%** mai mare față de al doilea trimestru al anului 2009.

În structură, distribuția valorii totale a depozitelor garantate ale **persoanelor juridice**, la 30 septembrie 2009, se prezintă astfel:

- Depozitele în cadrul plafonului, respectiv **50.000 euro**, însumau **6.960.164,08** mii lei reprezentând **19,89%** din total depozite garantate ale persoanelor juridice. Ponderea depozitelor garantate ale **persoanelor juridice** în cadrul plafonului, s-a diminuat cu 1,17 puncte procentuale față de 30 iunie 2009.

- Depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv însumau **2.965.411,70** mii lei reprezentând 8,47% din total depozite garantate ale persoanelor juridice. Ponderea depozitelor garantate ale persoanelor juridice între 50.001 euro și 100.000 euro inclusiv a crescut cu 0,42 puncte procentuale față de 30 iunie 2009.
- Depozitele **peste 100.000 euro**, la **30 septembrie 2009**, însumau **25.069.880,92** mii lei reprezentând 71,64% din total depozite garantate ale persoanelor juridice. Ponderea depozitelor peste 100.000 euro, a înregistrat o creștere cu 0,75 puncte procentuale comparativ cu 30 iunie 2009.

9. Valoarea depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari

Valoarea **depozitelor efectiv garantate** este definită ca valoarea totală a depozitelor din categoria celor garantate, rambursabile în cadrul plafonului de garantare în cazul producerii evenimentului de indisponibilizare a depozitelor, și se calculează după formula:

valoarea totală a depozitelor efectiv garantate = valoarea totală a depozitelor garantate având valori mai mici sau egale cu plafonul de garantare + numărul deponenților garantați cu depozite ale căror valori sunt mai mari decât plafonul de garantare × echivalentul în lei al plafonului de garantare.

La 30 septembrie 2009, depozitele efectiv garantate, în valoare de **85.956.086,6** mii lei, reprezintă **68,15%** din totalul de **126.126.550,95** mii lei aferent depozitelor garantate aflate în evidențele instituțiilor de credit participante la Fond.

La finele celui de-al treilea trimestru al anului 2009, comparativ cu al doilea trimestru din 2009, valoarea depozitelor efectiv garantate s-a majorat cu **0,75%**.

În structură, valoarea depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari se prezintă după cum urmează:

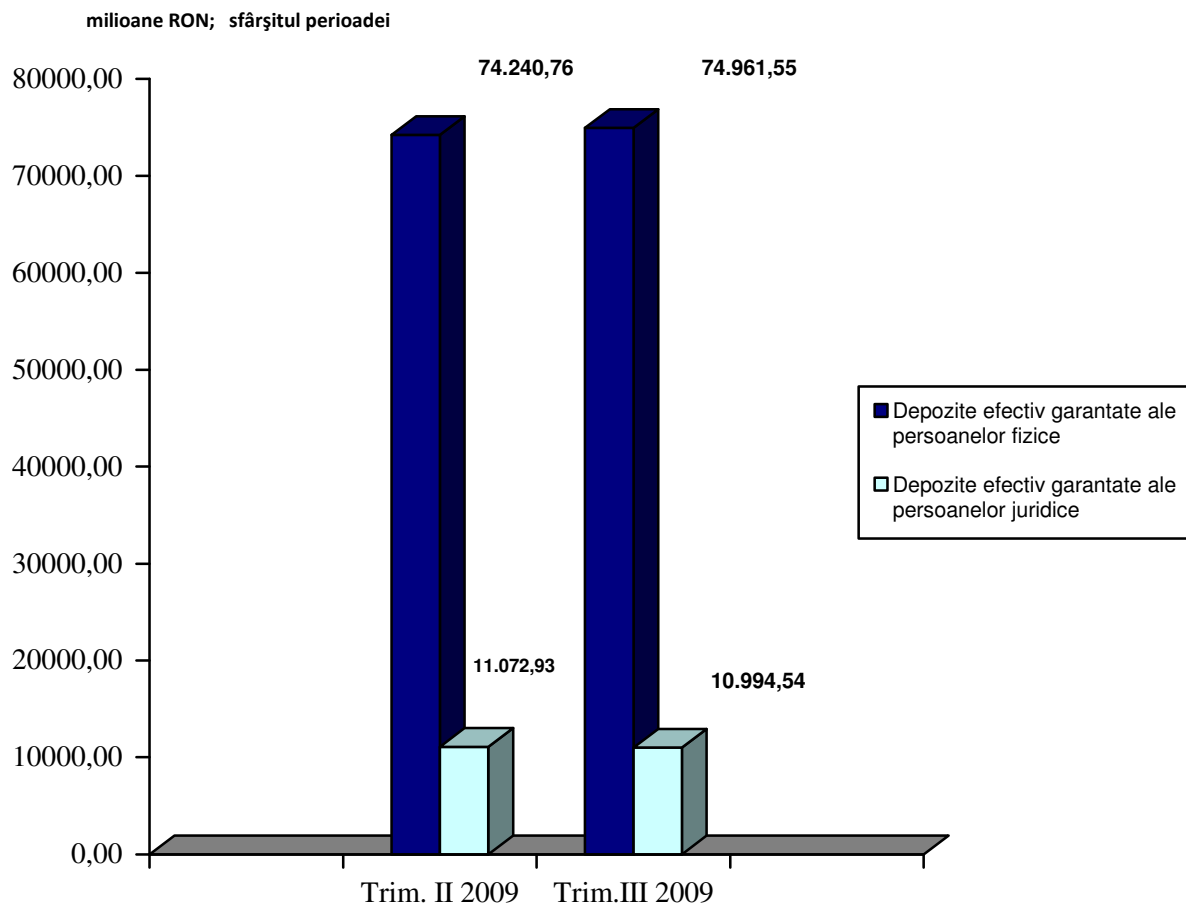
Total **85.956.086,6 mii lei**
dîn care:

- persoane fizice 74.961.548,4 mii lei, reprezentând 87,21% din total
- persoane juridice 10.994.538,2 mii lei, reprezentând 12,79% din total.

Depozitele efectiv garantate ale **persoanelor fizice** au crescut cu 0,97% în trimestrul al treilea din 2009 comparativ cu al doilea trimestru al anului 2009, în timp ce depozitele efectiv garantate ale **persoanelor juridice** au înregistrat o scădere cu 0,71% în trimestrul al treilea din 2009 comparativ cu trimestrul al doilea al anului 2009.

O imagine sinoptică a evoluției valorii depozitelor efectiv garantate este prezentată în graficul următor.

Grafic 9.1. Evoluția valorii depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari

10. Valoarea medie și gradul de concentrare a depozitelor

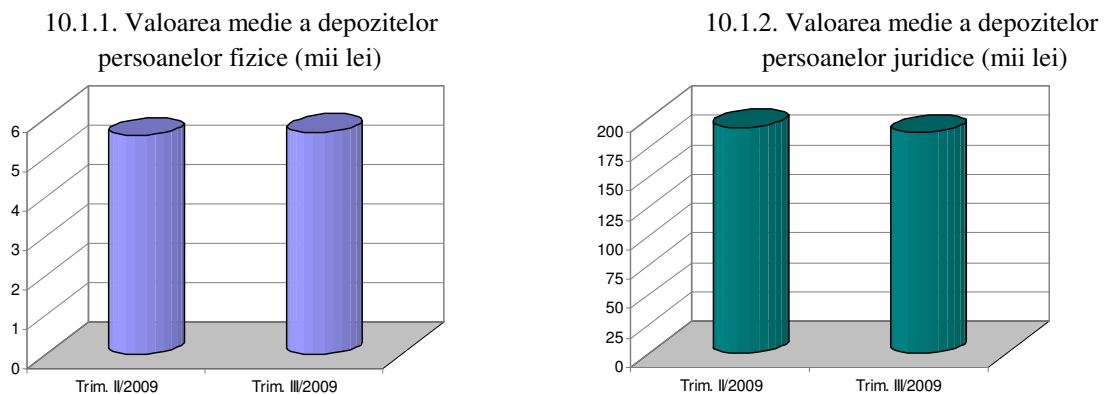
10.1. Valoarea medie a depozitelor

La 30 septembrie 2009, valoarea medie a depozitelor persoanelor fizice din sistemul bancar românesc a fost de circa 5,66 mii lei, cu 1,59% mai mare decât cea de la finele trimestrului precedent.

Spre deosebire de categoria persoanelor fizice, trimestrul III 2009 a fost caracterizat, în cazul persoanelor juridice, de o diminuare cu 2,35% a valorii medii a depozitelor, care a ajuns la 187,52 mii lei.

Evoluția valorii medii a depozitelor în sistemul bancar, pe categorii de deponenți, este prezentată în graficul de mai jos.

Grafic 10.1. Valoarea medie a depozitelor din sistemul bancar, pe categorii de deponenți

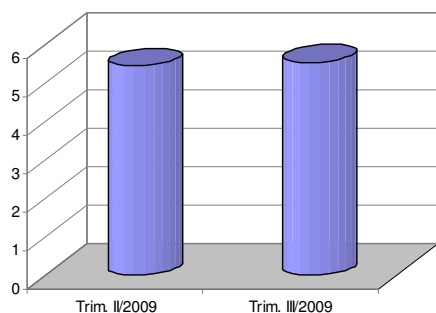
În cazul instituțiilor de credit participante la Fond, valoarea medie a depozitelor persoanelor fizice se situa, la 30 septembrie 2009, la 5,54 mii lei, în timp ce în cazul persoanelor juridice valoarea medie a depozitelor era de 181,86 mii lei. Similar evoluției care a avut loc pe ansamblul instituțiilor din sistemul bancar românesc, și în cazul instituțiilor de credit participante se constată o majorare a valorii medii a depozitelor față de 30 iunie 2009 în cazul persoanelor fizice (+1,67%), în timp ce pentru persoanele juridice variația trimestrială a fost de -3,50%.

10.2. Valoarea medie a depozitelor garantate

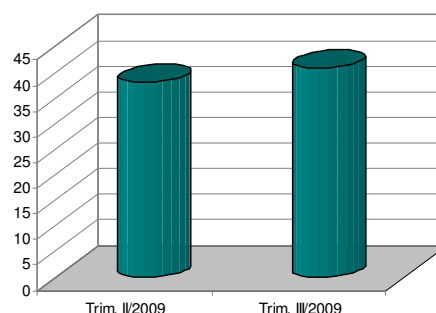
Spre deosebire de evoluțiile prezentate mai sus, valoarea medie a depozitelor garantate a înregistrat evoluții crescătoare pentru ambele categorii de deponenți. Astfel, la 30 septembrie 2009 față de 31 martie 2009, valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor fizice a consemnat o creștere cu 1,62%, ajungând la circa 5,53 mii lei, în timp ce valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor juridice a avut o creștere mai rapidă, cu o variație trimestrială de +7,27%, ajungând la 40,85 mii lei.

Grafic 10.2. Valoarea medie a depozitelor garantate, pe categorii de deponenți

10.1.1. Valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor fizice (mii lei)

10.1.2. Valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor juridice (mii lei)

Comparând valorile medii la 30 septembrie 2009 ale depozitelor garantate pe categorii de deponenți cu cele ale depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond, se observă că, pentru persoanele fizice, cele două valori sunt aproape egale (5,5 mii lei), situație determinată de faptul că deponenții persoane fizice intră aproape în totalitate în sfera de garantare a Fondului.

Nu același lucru este valabil în cazul persoanelor juridice, valoarea medie a depozitelor garantate ale acestora fiind de 40,85 mii lei, de 4,45 ori mai mică decât valoarea medie a depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la Fond (181,86 mii lei). Această diferență se explică prin faptul că din sfera de garantare a Fondului sunt excluse o serie de categorii de persoane juridice, în principal cele care au cunoștințele și experiența necesare pentru evaluarea riscului de nerambursare a plasamentelor efectuate.

10.3. Gradul de concentrare a numărului de titulari de depozite garantate

La 30 septembrie 2009, analiza ABC³ a gradului de concentrare a numărului titularilor de depozite garantate indică faptul că 83,4% dintre aceștia erau concentrați la 7 instituții de credit participante la Fond, adică la 20,6% din numărul total al instituțiilor de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor din România, valoare aproximativ egală cu cea înregistrată la sfârșitul trimestrului II 2009.

10.4. Gradul de concentrare a valorii depozitelor garantate

Finele trimestrului III 2009 se caracterizează printr-o concentrare a 78,4% din valoarea totală a depozitelor garantate la un număr de 7 instituții de credit participante la Fond (20,6% din numărul total al instituțiilor de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor din România). Astfel, rezultatul analizei ABC a gradului de concentrare a valorii depozitelor garantate reflectă o reducere față de nivelul înregistrat la 30 iunie 2009 (79,4%).

³ Analiza ABC este analiza care pune în evidență celebra proporție euristică funcțională 80/20 (80% din esența funcțională a unui agregat instituțional oarecare este concentrată în 20% din structura acelui agregat).

11. Factorii de influență asupra economisirii

Unele variabile economice sunt fie generatoare, fie condiționează comportamentul de economisire, atât la nivelul volumului, cât și la nivelul structurii „portofoliului” de economisire. În cele ce urmează vom compara evoluția depozitelor totale și garantate ale persoanelor fizice și juridice, ca formă a comportamentului de economisire, cu evoluția câtorva variabile macroeconomice care sunt susceptibile să constituie cauzalități, în vederea extragerii unor concluzii privind comportamentele medii (statistice) în domeniul economisirii.

11.1. Inflația

În trimestrul III 2009, rata anuală a inflației și-a accentuat tendința descendentă, coborând cu 0,92 puncte procentuale față de finele intervalului precedent, până la 4,94 %. Evoluția cvasi-stabilă a cursului de schimb și cererea în declin au continuat să acționeze și în intervalul analizat, iar dominante au devenit nivelul în general satisfăcător al producției agricole și reducerea impactului prețurilor administrate.

După nouă luni de evoluție relativ constantă a ratei anuale de creștere, prețurile administrate au devenit în trimestrul III 2009 componenta cu cea mai rapidă decelerare (-3 puncte procentuale), ca urmare a reducerii tarifelor gazelor naturale (cu aproximativ 5,1% în luna iulie 2009) și a disipării efectelor de bază nefavorabile generate, în cazul energiei electrice și al gazelor naturale, de ajustările de tarif operate în iulie 2008.

Pe poziții diametral opuse s-au plasat serviciile comunale, cu un ritm anual în creștere cu 1,7 puncte procentuale, și serviciile de telefonie fixă, care au înregistrat un salt de 10,7 puncte procentuale al dinamicii anuale, rezultat al efectelor statistice manifestate atât la nivelul tarifelor în euro, cât și la nivelul cursului de schimb.

O contribuție semnificativă la progresul dezinflației, chiar dacă mai puțin amplă decât în intervalul anterior, a revenit prețurilor volatile, a căror variație anuală s-a atenuat cu încă 1,2 puncte procentuale, ajungând la numai 1%.

Grupa mărfurilor alimentare (cu excepția celor cu prețuri volatile) a reprezentat și în trimestrul III principala sursă de dezinflație, rata anuală de creștere atinsă în luna septembrie situându-se cu 1,2 puncte procentuale sub cea din iunie. Ajustarea descendentă s-a realizat însă cu o viteză inferioară celei din trimestrul II pentru majoritatea bunurilor alimentare de bază (cu excepția laptelui și a produselor derivate), odată cu încetarea efectului statistic favorabil care a marcat evoluția inflației începând cu jumătatea anului 2008.

O ușoară dezinflație s-a produs și pe segmentul mărfurilor nealimentare incluse în CORE2 ajustat, în condițiile comprimării progresive a cererii de consum și ale diminuării inflației importate – rezultat conjugat al atenuării dinamicii prețurilor externe și al absenței șocurilor

din partea cursului de schimb. Evoluția prețurilor de producție pentru piața internă a reprezentat în continuare însă un element de frânare a dezinflației la nivelul prețurilor de consum, ratele anuale de creștere rămânând consistente – aproximativ 10% în cazul bunurilor de folosință îndelungată (și chiar în ușoară creștere față de trimestrul anterior) și respectiv circa 8% în cazul bunurilor de uz curent. Posibile motivații ale comportamentului rigid al producătorilor de astfel de bunuri constau, pe de o parte, în persistența presiunilor din partea costurilor cu forța de muncă, iar pe de altă parte, în dificultățile de finanțare a activității curente, pe fondul întârzierilor cu care se confruntă operatorii industriali în recuperarea contravalorii mărfurilor.

Deși majoritatea serviciilor au înregistrat o încetinire a dinamicii anuale a prețurilor, sub impactul restrângerii cererii, pe ansamblul grupei, rata de creștere atinsă în luna septembrie a fost similară celei din iunie 2009. Explicația rezidă în accelerarea de ritm observată la nivelul serviciilor de telefonie (poziție cu o pondere de circa 29% în totalul grupei), în corelație cu creșterea vitezei de depreciere în termeni anuali a monedei naționale față de euro, în principal ca urmare a efectului de bază indus de aprecierea survenită în trimestrul III 2008.

În pofida accelerării dezinflației pe plan intern, ecartul mediei anuale a indicelui armonizat al prețurilor de consum în România față de indicatorul similar calculat pentru UE-27 s-a lărgit la 4,8 puncte procentuale în septembrie, de la 4,6 puncte procentuale în iunie 2009, operatorii economici din țările vest-europene dovedind o flexibilitate sporită a politicii de prețuri promovate în contextul actual. Astfel, două dintre statele membre (Irlanda și Portugalia) au înregistrat deflație în termeni anuali, valoarea criteriului de convergență referitor la inflație fiind determinată prin excluderea lor din grupul de comparație. Raportat la acest nivel de referință, poziția României a rămas nemodificată față de finele trimestrului II 2009 – decalaj de 4,4 puncte procentuale.

Pe perioada analizată în studiu, inflația și valoarea depozitelor bancare⁴ ⁵se prezintă după cum urmează:

Tabelul 1

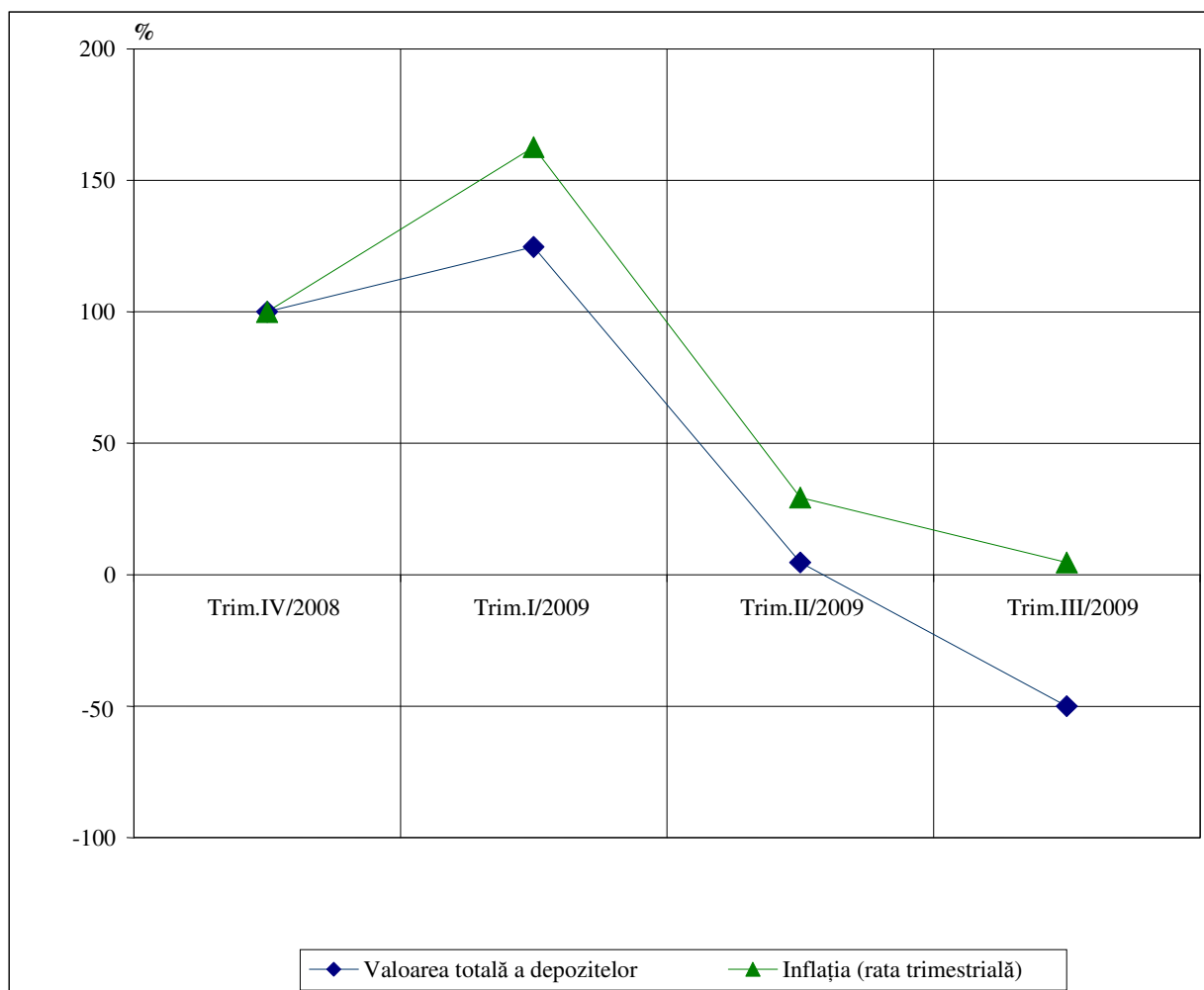
Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009
1.	Depozite bancare (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	9.839,57	12.272,44	437,48	-6.167,40
2.	Depozitele garantate (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69	2.501,28
3.	Inflația (rata trimestrială) – %	1,62	2,64	0,48	0,13

Din graficul următor se poate observa corelația care există între dinamica depozitelor bancare și inflație :

⁴ Reprezintă valoarea depozitelor constituite la instituțiile de credit participante la Fond

⁵ Valoarea depozitelor bancare se poate exprima ca stoc la sfârșitul perioadei sau ca flux (diferența între valoarea depozitelor bancare la sfârșitul perioadei și începutul perioadei de analiză.

Grafic 11.1. Evoluția depozitelor bancare și a inflației

Procesul de schimbare a comportamentului de economisire, care a început în trimestrul I din 2009, se consolidează în perioada analizată, în concordanță și cu amplificarea efectelor negative ale crizei financiare. Pe fondul reducerii consumului final, fluxurile trimestriale ale depozitelor bancare s-au redus constant în 2009, în timp ce inflația (variația trimestrială) s-a redus de la 2,64% în trimestrul I 2009 la 0,13% corespunzător trimestrului III 2009.

11.2. Rata medie nominală a dobânzii bancare pasive

Ratele dobânzilor pieței monetare interbancare s-au poziționat la niveluri înalte în trimestrul III din 2009 ca urmare a schimbării structurale din sistemul bancar. Efectele acestor schimbări au fost amplificate de acțiunea unor factori externi - decurgând din prelungirea și accentuarea efectelor crizei financiare internaționale, dar și dintr-o schimbare de comportament din partea societăților comerciale nefinanciare și a populației. Rata dobânzii bancare pasive este, în mod evident, în corelație directă cu depozitele bancare, reprezentând coeficientul de fructificare directă al acestora. Valoarea medie nominală a acestui indicator a

scăzut atât la depozitele în lei, cât și la cele denominate în valută (atât pentru persoane fizice, cât și pentru persoane juridice) la nivelul trimestrului III 2009, comparativ cu celelalte trei trimestre anterioare.

Datele statistice privind dinamica ratei medii a dobânzii bancare pasive și dinamica depozitelor garantate sunt prezentate în tabelul următor.

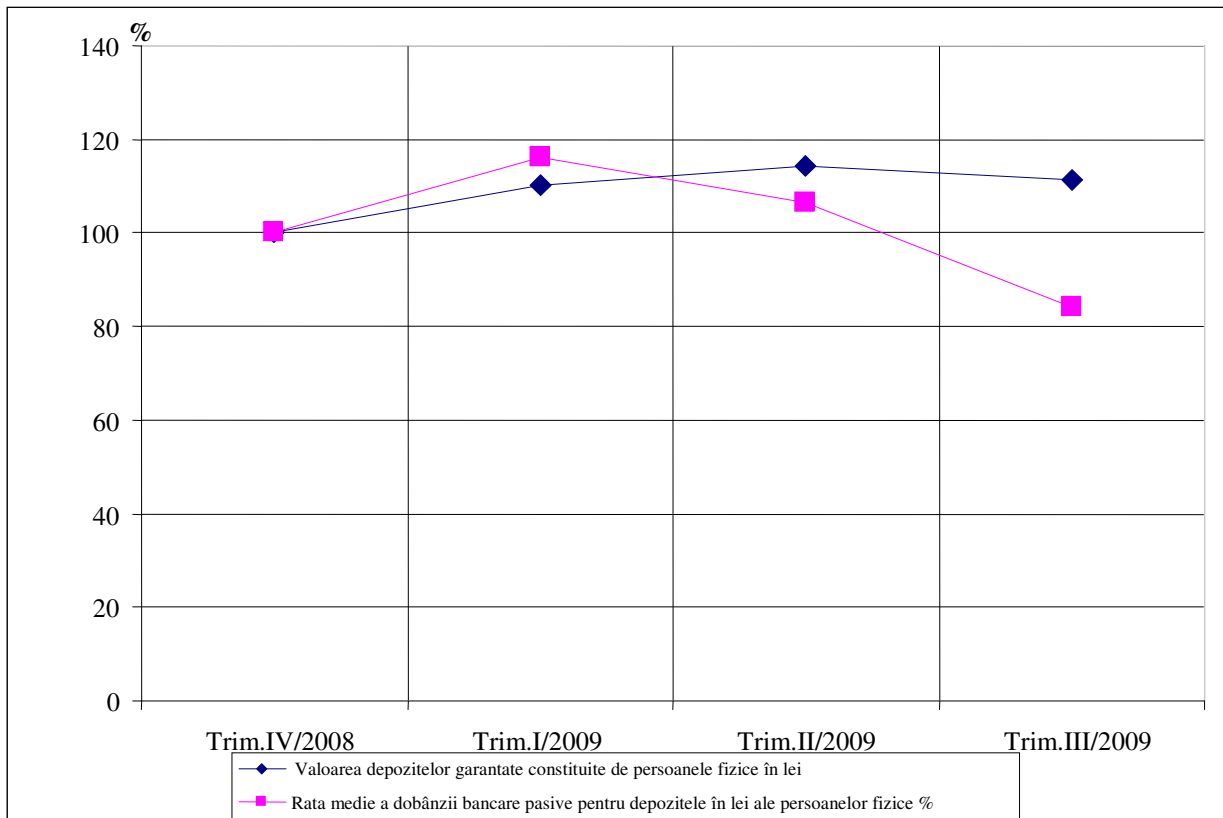
Tabelul 2

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009	Rată nominală de modificare (%) trim.III/2009 în comparație cu:		
						Trim. II/2009	Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele fizice în lei (mil. lei)	48.937,29	53.977,33	55.991,74	54.533,09	-2,61%	1,03%	11,43%
2	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele fizice în valută (echivalent mil. lei)	30.865,43	33.314,64	34.235,33	36.598,00	6,90%	9,86%	18,57%
3	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele juridice în lei (mil. lei)	24.225,20	22.013,95	22.362,71	21.882,03	-2,15%	-0,60%	-9,67%
4	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele juridice în valută (echivalent mil. lei)	9.800,26	10.619,65	11.035,49	13.113,43	18,83%	23,48%	33,81%
5	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor fizice % *	12,12	14,08	12,89	10,21	-2,68 pp	-3,87 pp	-1,91 pp
6	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor fizice % *	5,36	6,00	5,38	4,10	-1,28 pp	-1,90 pp	-1,26 pp
7	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor juridice % *	14,81	15,47	12,09	9,26	-2,83 pp	-6,21 pp	-5,55 pp
8	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor juridice % *	6,12	5,95	5,05	3,46	-1,59 pp	-2,49 pp	-2,66 pp

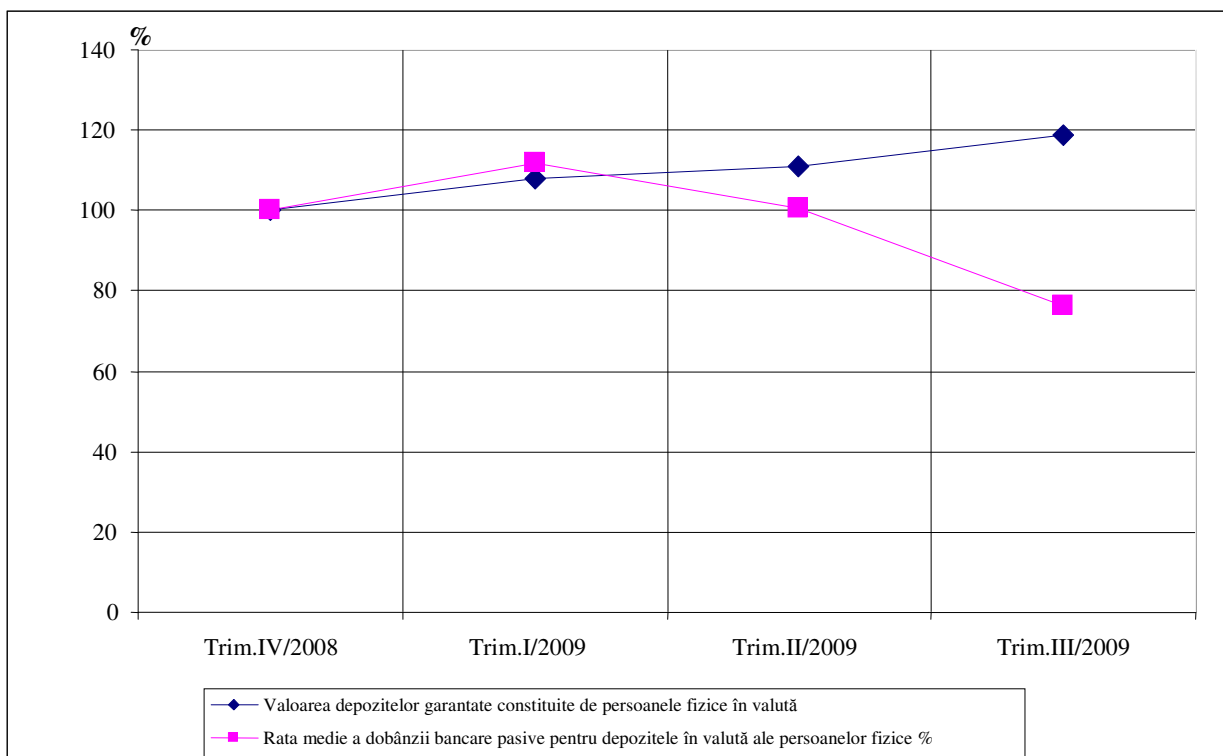
* La sfârșitul perioadei

Relațiile de cauzalitate dintre valoarea depozitelor garantate și rata medie nominală a dobânzii bancare pasive sunt reprezentate sugestiv în graficele următoare.

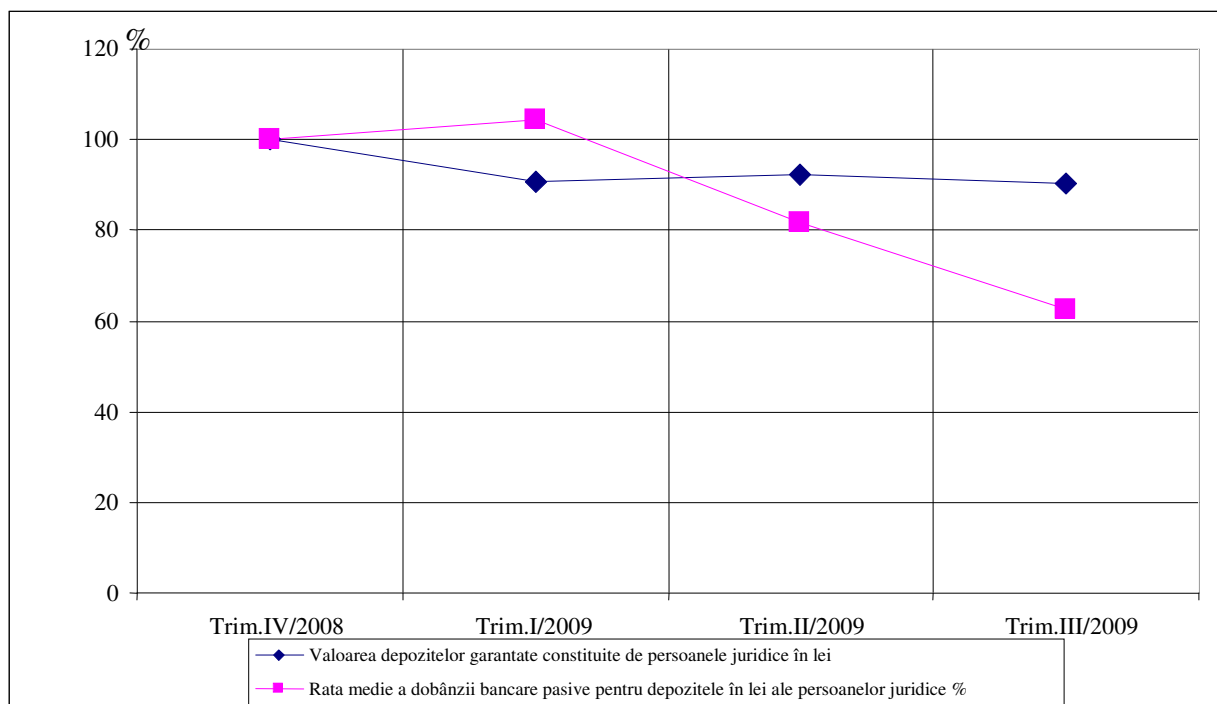
Grafic 11.2. Evoluția depozitelor garantate denuminate în lei ale persoanelor fizice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor fizice

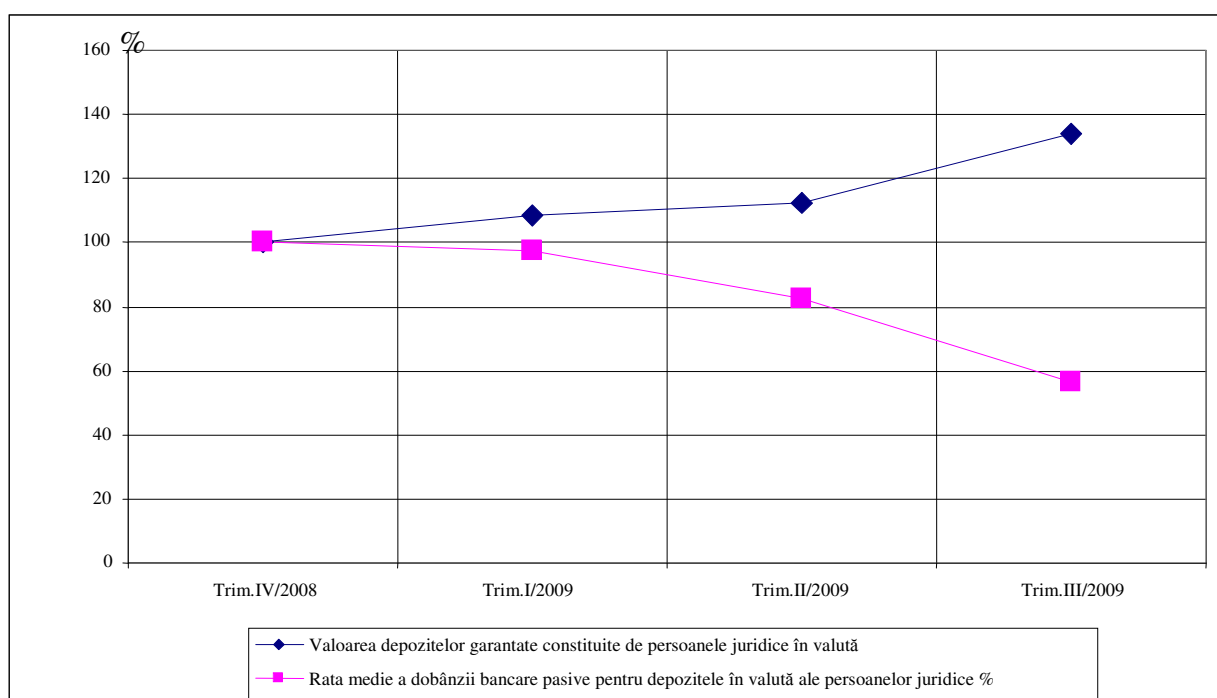
Grafic 11.3. Evoluția depozitelor garantate denuminate în valută ale persoanelor fizice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor fizice

Grafic 11.4. Evoluția depozitelor garantate denuminate în lei ale persoanelor juridice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor juridice

Grafic 11.5. Evoluția depozitelor garantate denuminate în valută ale persoanelor juridice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor juridice

Dinamica economisirii prin depozite bancare în lei a fost influențată în mai mică măsură de ritmul de modificare a ratei medii a dobânzii bancare pasive.

Dobânda de politică monetară și cea interbancară au interferat din punct de vedere al costurilor, afectând cu puțin trendul ratelor medii la depozitele noi ale populației și ale persoanelor juridice.

11.3. Produsul Intern Brut

Produsul Intern Brut reprezintă unul dintre indicatorii economici cei mai cuprinzători ce reflectă „starea națiunii”, iar corelația dintre evoluția acestuia și evoluția indicatorilor privind depozitele bancare, în general, contribuie la identificarea factorilor de influențare a comportamentului de economisire. Pe perioada analizată, situația statistică se prezintă ca în tabelul următor:

Tabelul 3

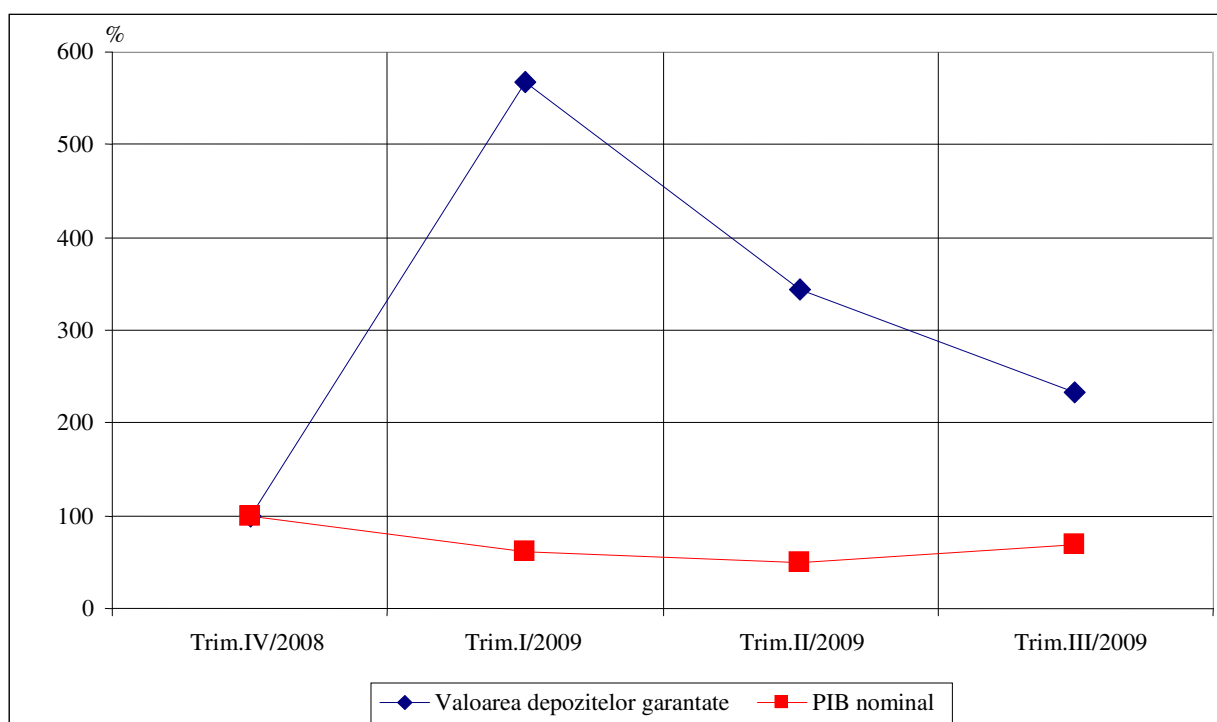
Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009	Rată nominală de modificare (%) trim.III/2009 în comparație cu:		
						Trim. II/2009	Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Depozite bancare (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69	2.501,28	-32,39	-58,98	-132,75
2.	PIB nominal – mil. lei	159.430,40	96.521,40	109.930,10	110.479,75*	0,50	14,46	-30,70

* Estimări

Dinamica comportamentului de constituire a depozitelor bancare nu este influențată în mod direct de dinamica PIB. În timp ce PIB-ul nominal a crescut cu 14,46 % în trimestrul III 2009 față de trimestrul I 2009 și estimat cu 0,50% în raport cu trimestrul II 2009, fluxurile trimestriale pentru depozitele garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond au scăzut net în trimestrul III 2009 față de trimestrul I 2009 și trimestrul II 2009.

Cauzalitatea corelațiilor trebuie căutată în factorii de creștere ai PIB. Este de menționat că în trimestrul III 2009, ca și în trimestrul II 2009, dinamica PIB a fost susținută de presiunea cererii de ansamblu, cu departajarea impactului reducerii consumului gospodăriilor populației și a celui al societăților comerciale nefinanciare.

Grafic 11.6. Evoluția Produsului Intern Brut și a depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond

11.4. Economisirea totală

Economisirea totală a fost în trimestrul III 2009 cu 57,20% mai mare în raport cu cea înregistrată în trimestrul I 2009 și cu doar 0,50% în raport cu trimestrul II 2009. În același timp, depozitele bancare garantate (fluxuri trimestriale) au crescut cu 132,75% în trimestrul III 2009 în raport cu trimestrul IV 2008, după cum se poate observa din datele tabelului următor.

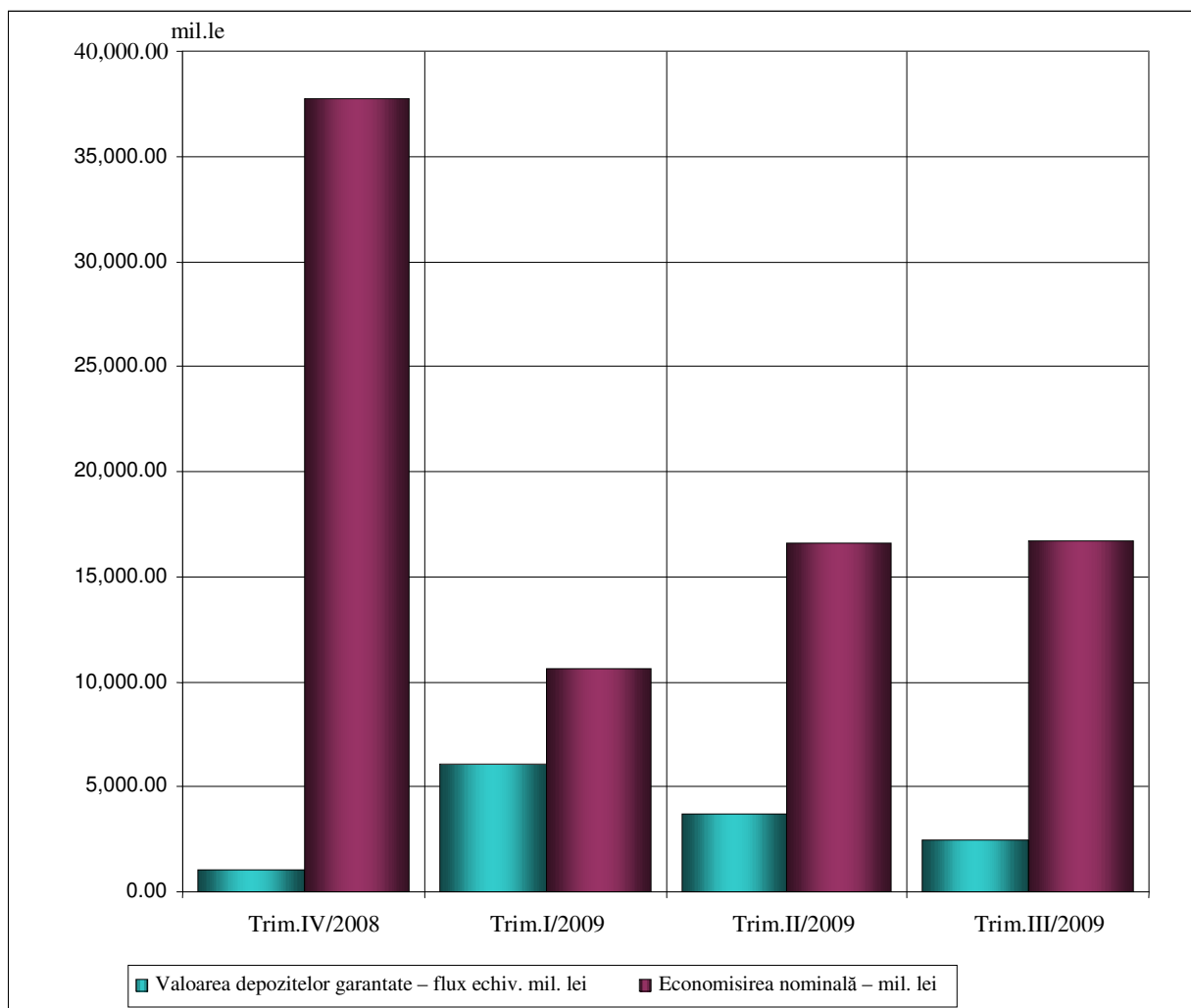
Tabelul 4

Nr crt.	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009	Rată nominală de modificare (%) trim.III/2009 în comparație cu:		
						Trim. II/2009	Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Depozitele garantate (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69	2.501,28	-32,39	-58,98	132,75
2.	Economisirea totală – mil.lei	37.698,50	10.612,50	16.599,45*	16.682,44*	0,50	57,20	-55,75

* Estimări CCFM

Evoluția celor doi indicatori se prezintă în graficul următor.

Grafic 11.7. Evoluția depozitelor garantate (fluxuri trimestriale) și a economisirii totale

După cum se poate observa din graficul de mai sus, în timp ce economisirea totală înregistrează o anumită redresare în trimestrul III 2009, fluxurile monetare aferente depozitelor bancare garantate au tendința de scădere în ultimele două trimestre.

11.5. Creditul bancar neguvernamental

În trimestrul III 2009 creditul acordat sectorului privat a continuat să se situeze sub nivelul înregistrat în anul 2008. Evoluția acestor împrumuturi (atât pe partea de cerere cât și pe cea de ofertă) a fost cauzată de efectul negativ al crizei financiare internațională și, în particular, de :

- 1) reducerea fluxurilor de resurse atrase de la „băncile – mamă”;
- 2) persistența comportamentului restrictiv al băncilor privind oferta de credite pentru reducerea riscului de insolvență al clienților;
- 3) reducerea „apetitului” populației pentru cereri noi de credite, în raport direct cu gradul mai mare de incertitudine asupra veniturilor viitoare.

Totodată, în trimestrul III 2009 se mai constată că:

- a) firmele, ca urmare a gradului mai mare de incertitudine privind veniturile viitoare, fac apel la împrumuturi mult mai prudent, după o analiză mult mai amănunțită asupra solvabilității proprii pe termen lung;
- b) în această perioadă s-a atins pragul de suportabilitate a îndatorării de către segmentul populației cu venituri reduse.

Situația statistică pe perioada analizată se prezintă în tabelul următor.

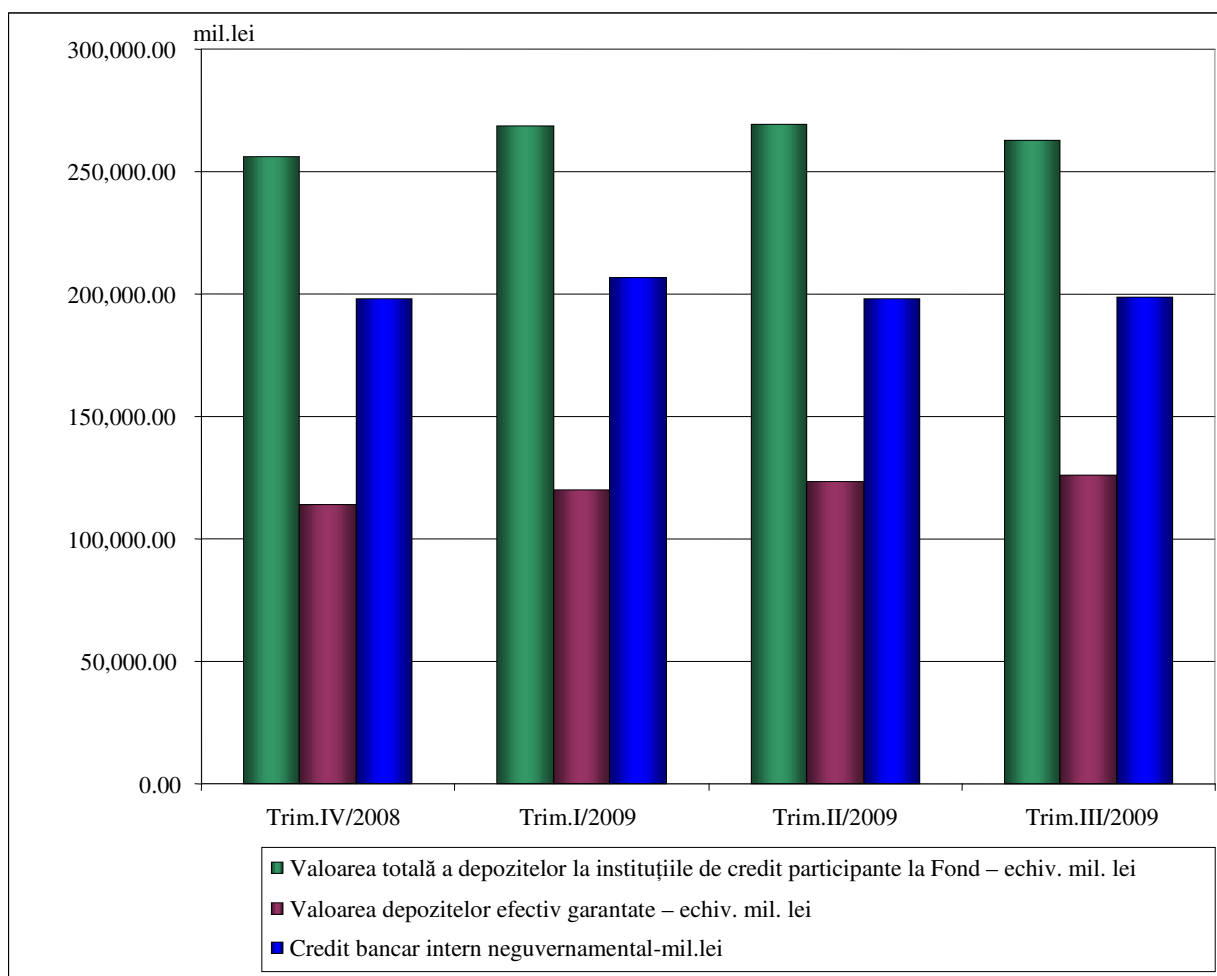
Tabelul 5

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009	Rată nominală de modificare (%) trim.I/2009 în comparație cu:		
						Trim. II/2009	Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond – echiv. mil. lei	256.307,44	268.579,88	269.017,36	262.849,96	-2,29	-2,13	2,55
2.	Valoarea depozitelor garantate – echiv. mil. lei	113.828,18	119.925,58	123.625,27	126.126,55	2,02	5,17	10,80
3.	Credit bancar intern neguvernamental (existent la sfârșitul perioadei) – mil. lei	198.085,90	206.890,10	198.056,30	198.914,68	0,43	-3,85	0,42

În principiu, creditele bancare constituie sursă de economisire într-o formă indirectă, prin efectul asupra veniturilor. Aceasta presupune un decalaj între dinamica creditului legată de procesul de „transformare” în venit și cea a depozitelor constituite. În trimestrul III din 2009 se remarcă faptul că valoarea creditului intern neguvernamental crește cu circa 0,43% în raport cu trimestrul II din 2009, în timp ce depozitele bancare totale au scăzut ca valoare cu 2,29% în raport cu trimestrul II 2009. În trimestrul III 2009 creditarea a continuat să fie mult mai restrictivă, sistemul bancar fiind mult mai atent în evaluarea clienților și reducerea riscurilor în domeniu. În același timp însă, persoanele fizice și cele juridice au devenit mult mai reticente asupra consumului pentru anumite grupe de produse (amânarea consumului).

Dacă actualele condiții de creditare se vor menține și în următoarea perioadă, concomitent cu menținerea efectelor negative datorate crizei financiare (sfârșitul anului 2009 și semestrul I 2010), în anul 2010 se vor înregistra sporuri negative nete ale depozitelor bancare (consumul se poate reduce până la o limită, cu o anumită structură de venituri, după care se va apela la găsirea unor surse noi de venituri, depozitele bancare fiind una din sursele alternative pentru consum), concomitent cu o reducere a valorii unitare a depozitelor constituite.

Grafic 11.8. Evoluția Creditului bancar intern neguvernamental, a valorii totale și a valorii depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond

11.6. Veniturile populației

La sfârșitul trimestrului III din 2009 câștigurile salariale nete au fost cu 2,25% mai mici față de trimestrul II din 2009 și cu peste 9,47% mai mici față de trimestrul IV din 2008. Pensia medie brută nominală a crescut în trimestrul III din 2009 cu 0,14% față de trimestrul II 2009 și cu aproximativ 4% în raport cu trimestrul I 2009 și trimestrul IV 2008. Cu toate acestea, valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond a fost cu 0,84% mai mare la 30 septembrie 2009 în raport cu 30 iunie 2009 și cu 14,07% superioară față de 31 decembrie 2008.

Cauza principală credem că este reducerea consumului final, concomitent cu amplificarea comportamentului „prudențial” al populației (în sensul creșterii aversiunii față de riscul de creditare și amplificarea preferinței pentru depozite bancare).

Evoluția depozitelor constituite de persoanele fizice și venitul mediu, exprimat atât sub forma salariului nominal brut, cât și sub forma pensiei medii brute nominale, pentru perioada analizată, se prezintă ca în datele din tabelul următor.

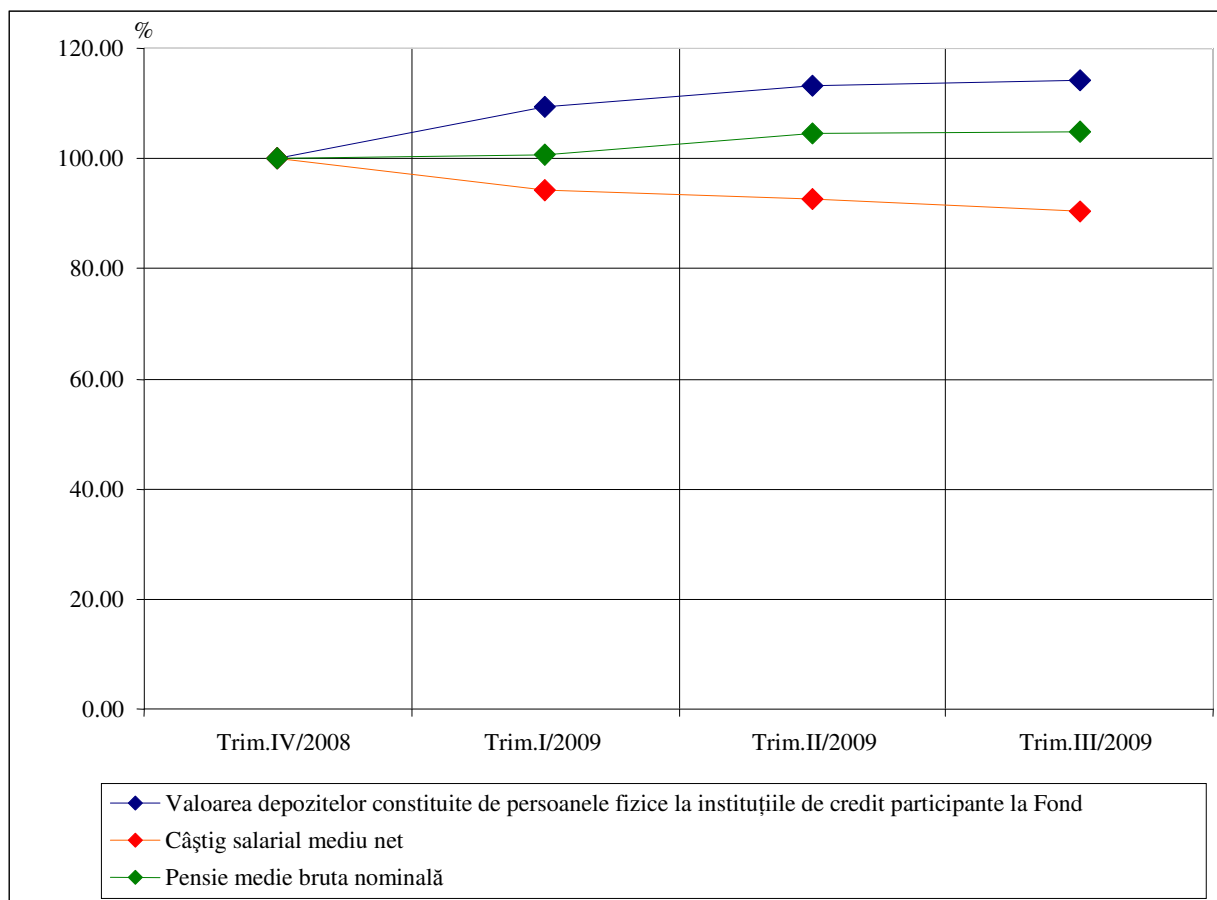
Tabelul 6

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Trim. III/2009	Rată nominală de modificare (%) trim.I/2009 în comparație cu:		
						Trim. II/2009	Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond – echiv. mil. lei	80.048,98	87.606,75	90.551,25	91.313,45	0,84	4,23	14,07
2.	Câștig salarial nominal net (la sfârșitul perioadei) – lei/lună	1.489	1.402	1.379	1.348*	-2,25	-3,85	-9,47
3.	Pensie medie brută nominală – lei/lună	682	687	714	715*	0,14	4,08	4,84

*) Estimări

În trimestrul III 2009, 99,80% din valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond sunt garantate. Datorită efectelor negative ale crizei financiare internaționale, există o prudență mai mare a populației atât pe linia nivelului și structurii consumului, cât și în ceea ce privește modalitatea de economisire. În același timp, în sistemul bancar, datorită concurenței ce se manifestă în ceea ce privește atragerea de lichidități de la populație, s-au diversificat formele de economisire și avantajele oferite.

Grafic 11.9. Evoluția câștigului salarial mediu net, a pensiei medii brute nominale și a valorii totale a depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond

12. Concluzii

În prima parte a anului 2009 s-au înregistrat pierderi - de la reducerea activității majorității firmelor, la reduceri de costuri, de personal, diminuarea colectării fondurilor la bugetul de stat etc., iar efectele acestui declin general sunt vizibile și în trimestrul III 2009. Credem că menținerea parametrilor actuali de funcționare ai sistemului bancar autohton este condiția de bază pentru ca orice eventuală măsură de redresare economică să poată avea șanse de succes.

Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond a fost la 30 septembrie 2009 cu 2,55% mai mare față de sfârșitul anului 2008. În ultimele nouă luni, însă, fluxurile trimestriale au avut tendința de reducere constantă. Veniturile populației mai reduse și creșterea șomajului, gradul de lichiditate mai redus la agenții economici, înăsprirea condițiilor de acordare a creditelor pot fi enumerate drept cauze ale acestui fenomen.

În trimestrul III 2009 se consolidează procesul de schimbare a comportamentului de economisire care a început în trimestrul I din 2009, pe fondul amplificării efectelor negative ale crizei financiare. Reducerea consumului final corelată cu reducerea nivelului activității economice a fost însoțită de o inflație (variația trimestrială) în trimestrul III 2009 cu 2,51pp mai redusă în raport cu trimestrul I 2009 și cu 0,35 pp mai redusă în raport cu trimestrul II 2009. Toate acestea s-au reflectat și în evoluția valorii depozitelor bancare, ale căror fluxuri trimestriale au înregistrat în trimestrul III 2009 (pentru prima dată în acest an) valori negative.

Comportamentul de economisire prin constituirea de depozite bancare nu este influențat în mod direct de dinamica PIB, efectul acestuia din urmă fiind „intermediat” de influența altor variabile macroeconomice legate cauzal sau structural. PIB-ul nominal a crescut cu 0,50 % în trimestrul III 2009 în raport cu trimestrul II 2009 și cu peste 14,46% față de trimestrul I 2009, în timp ce valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond a fost la sfârșitul trimestrului III 2009 cu 2,29% inferioară nivelului atins la sfârșitul trimestrului anterior.

În trimestrul III din 2009 s-a continuat tendința de reducere a consumului final, atât pentru populație, cât și cel al agenților economici, iar investițiile au fost și ele influențate de impactul negativ al crizei financiare. Totuși, economisirea totală are o evoluție pozitivă, însoțită însă de evoluția nefavorabilă a depozitelor bancare.

În perioada următoare sunt de așteptat o serie de modificări mai evidente în comportamentul de economisire al populației și al agenților economici.

Printre factorii care condiționează aceasta enumerăm: nivelul activității economice, nivelul șomajului, dificultățile de finanțare a agenților economici, nivelul scăzut al veniturilor reale ale populației și ale agenților economici, un nivel al veniturilor bugetare inferior celui prognozat dar și celui din aceeași perioadă a anului trecut.

În trimestrul IV 2009, pot apare unele fenomene conjuncturale, cum ar fi: creșterea consumului populației în preajma sărbătorilor sfârșitului de an; creșterea producției pentru asigurarea consumului specific al populației, aferent sfârșitului de an; lipsa unor surse financiare bugetare („al 13-lea salariu”) pentru acoperirea consumului suplimentar al populației.

Ca urmare, efectele pe termen lung se vor resimți în reducerea în continuare a consumului populației și al agenților economici, schimbarea structurii comenzilor de stat și o diminuare a surselor de economisire, atât pentru populație, cât și pentru agenții economici.

Din punct de vedere al economisirii, pentru perioada următoare se pot prefigura următoarele:

- fluxurile corespunzătoare depozitelor bancare vor înregistra în continuare dinamici negative și reducerea valorii unitare a depozitelor bancare, pentru agenții economici și în special pentru depozitele constituite în valută, pe fondul creșterii nevoilor de finanțare a producției din surse proprii;
- unele instrumente de economisire, cum ar fi cele de pe piața de capital sau ale fondurilor de investiții vor înregistra evoluții negative, cu impact direct asupra economisirii și producției, dar și indirect, asupra consumului populației;
- există posibilitatea ca înrăutățirea situației veniturilor populației să conducă la un transfer monetar rapid dinspre economisire spre consum, care poate afecta semnificativ valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice, ceea ce poate duce la fluxuri monetare negative și o reducere semnificativă a numărului de depozite bancare și de deponenți.

**Lista instituțiilor de credit participante la schema de
garantare a depozitelor la 30 septembrie 2009**

Nr.crt.	Denumirea instituției de credit
I. Bănci - persoane juridice române	
1.	Banca Comercială Română S.A.
2.	RAIFFEISEN BANK S.A.
3.	BRD - Groupe Societe Generale S.A.
4.	ATE BANK ROMÂNIA S.A.
5.	UniCredit Țiriac Bank S.A.
6.	Bancpost S.A.
7.	Banca de Export Import a României EXIMBANK S.A.
8.	Banca Românească - S.A., membră a Grupului National Bank of Greece
9.	Credit Europe Bank (România) S.A.
10.	Banca Transilvania S.A.
11.	MKB ROMEXTERRA Bank S.A.
12.	ALPHA BANK ROMANIA S.A.
13.	PIRAEUS BANK ROMANIA S.A.
14.	RBS Bank (România) S.A.
15.	OTP BANK ROMANIA S.A.
16.	Banca Comercială INTESA SANPAOLO ROMANIA S.A.
17.	Emporiki Bank - România S.A.
18.	LIBRA BANK S.A.
19.	Banca C.R. Firenze România S.A.
20.	ROMANIAN INTERNATIONAL BANK S.A.
21.	Marfin Bank România S.A. (fostă EGNATIA BANK)
22.	Banca Comercială CARPATICA S.A.
23.	BANK LEUMI ROMÂNIA S.A.
24.	VOLKSBANK ROMANIA S.A.
25.	ProCredit Bank S.A.
26.	Raiffeisen Banca pentru Locuințe - S.A.
27.	PORSCHE BANK ROMANIA S.A.
28.	C.E.C. BANK S.A.
29.	HVB BANCA PENTRU LOCUINȚE S.A.
30.	Banca Millennium S.A.
31.	BCR BANCA PENTRU LOCUINȚE S.A.
32.	GE GARANTI BANK S.A.
33.	Banca Comercială Feroviara S.A.

II. Cooperative de credit - Case central

1. Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP

Lista depozitelor negarantate

1. Depozite, altele decât cele care se încadrează în prevederile art. 6 alin. (3), ale unei instituții de credit făcute în nume și cont propriu
2. Instrumente care se încadrează în definiția fondurilor proprii, conform reglementărilor Băncii Naționale a României privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit
3. Depozite ale instituțiilor financiare, așa cum sunt acestea definite în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția instituțiilor financiare nebancare din categoria caselor de ajutor reciproc
4. Depozite ale asigurătorilor și reasigurătorilor și ale intermediarilor în asigurări, așa cum sunt aceștia definiți în legislația privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor
5. Depozite ale autorităților publice centrale, locale și regionale
6. Depozite ale organismelor de plasament colectiv, așa cum sunt acestea definite de legislația pieței de capital
7. Depozite ale fondurilor de pensii
8. Depozite la instituția de credit aparținând, după caz, administratorilor acesteia, directorilor, membrilor consiliului de supraveghere, auditorilor, acționarilor semnificativi
9. Depozitele deponenților cu statut similar celor de la pct. 8 în cadrul altor societăți din grupul instituției de credit
10. Depozitele membrilor familiilor persoanelor fizice menționate la pct. 8 și 9, respectiv soț/soție, și rudele și afiniile de gradul întâi, precum și ale terțelor persoane care acționează în numele deponenților menționați la pct. 8 și 9
11. Depozitele la instituția de credit ale companiilor din același grup
12. Depozite nenominative
13. Valori mobiliare de natura datoriei emise de instituția de credit, precum și obligații care izvorăsc din acceptări proprii și bilete la ordin
14. Depozite ale entităților economice care, prin dimensiunile lor, nu intră în categoria microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii